

**”DE PRØVER
AT GØRE DET
SÅ NORMALT
SOM MULIGT”**

**ET INDBLIK I 113 ANBRAGTE
BØRN OG UNGES LIV**

Børnerådet

2	FORORD
4	INDDRAGELSE, MEDBESTEMMELSE OG RETTIGHEDER
8	SAGSBEHANDLERE OG TILSYN
14	PÆDAGOGER OG INSTITUTIONER
20	PLEJEFAMILIER
26	BIOLOGISK FAMILIE
30	VENNER OG FRITID
36	SKOLE OG UDDANNELSE
42	MAGTANVENDELSE, REGLER OG STRAF
48	SUNDHED OG TRIVSEL
52	OM UNDERSØGELSEN

FORORD

DA GODHAVNSRAPPORTEN UDKOM SIDSTE ÅR, kunne man læse om systematisk misbrug og overgreb begået mod anbragte børn i perioden 1945-76. Den danske stat blev anklaget for ikke at have ført tilstrækkeligt tilsyn. I det begrænsede omfang, der havde været tilsyn, var samtalerne med børnene praktisk talt ikke-eksisterende. Godhavnsrapporten førte til, at Børnerådet og Socialministeriet blev enige om at gennemføre en undersøgelse af, hvordan anbragte børn i dagens Danmark oplever livet som anbragt.

Du sidder nu med børnenes oplevelser i hånden. Eller i hvert fald et udsnit. Vi hævder ikke, at det er repræsentativt – men det er dog alligevel 113 børns udsagn om, hvordan det er at være anbragt barn i en plejefamilie, på døgninstitution eller på et opholdssted i Danmark i 2011.

Undersøgelsen bekræfter, at børn generelt har stor indsigt i deres egen situation, behov og udvikling – og anbragte børn er på ingen måde en undtagelse. Det er slående, hvor reflekterende og loyale børnene er over for de beslutninger, der træffes på deres vegne. Men også, at der fortsat er langt igen i forhold til at inddrage børnene systematisk i beslutningerne om deres eget liv. Det er min egen erfaring, både som tidligere anbragt og som Børnerådsformand, at der hvor barnet reelt høres og inddrages i beslutningerne, er der størst chance for succes. At det så også er det eneste etisk korrekte at gøre, gør det bestemt ikke ringere.

Vores undersøgelse giver et indblik i, hvad der virker for anbragte børn, og hvad der ikke virker. Vi har medtaget eksempler på begge dele for at vise, hvor det går skævt, og hvor det lykkes. Her er fortællinger om savn, usikkerhed, magtesløshed og svigt. Og der er fortællinger om voksne på anbringelsesstederne og i kommunerne, som ikke har tilstrækkeligt fokus på børnenes rettigheder og som ikke giver børnene den tillid, omsorg og fortrolighed, de har behov for.

Andre børn fortæller om små mirakler. De fortæller om, hvordan de mærker, at de udvikler sig. De føler sig holdt af, de får nye venner, og de bliver sundere under deres anbringelse. De får hjælp og behandling, de oplever nye muligheder i kontakten til voksne – og de mærker, at der er nogen, der engagerer sig i dem, der vil dem og har ambitioner på deres vegne.

De gode eksempler viser, at vi i Danmark kan lave fantastiske anbringelser. Vi kan skabe forandring for de anbragte børn. De dårlige eksempler viser desværre, at vi ikke

gør det ofte nok. Derfor skal vi blive bedre til at fokusere på det, der virker, og anbringelsesstederne skal blive endnu bedre til at lære af hinanden.

Vi er også nødt til at se kritisk på, hvordan vi kan fastholde de gode effekter, børnene oplever under deres anbringelser. Undersøgelser fra Rockwool Fonden og Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) viser jo klart, at det ikke lykkes at skabe varig forandring for en alt for stor del af de anbragte børn. Socialrådgiverne har en kæmpe opgave, som dem der følger barnets sag. Desværre oplever de anbragte børn alt for mange udfordringer i relationen til deres sagsbehandler. Dét er nok her, undersøgelsens mest bekymrende resultater ligger.

I rapporten kan du læse børnenes anbefalinger til, hvor der skal sættes ind. Hvis du arbejder med anbragte børn, håber jeg, du vil tage dem til dig og indarbejde dem dér, hvor det giver mening.

På Børnerådets vegne vil jeg gerne takke de 113 børn og unge, der har deltaget i undersøgelsen. De har fortalt os åbent og tillidsfuldt om deres liv – på godt og ondt, og mange af dem har tilbragt mange timer sammen med os. Det har været en stor oplevelse for medarbejderne i Børnerådets sekretariat. Også stor tak til plejeforældre, pædagoger og ledere på institutioner og opholdssteder for at tage så godt imod os, og for hjælpen med kontakt til børnene. Endelig vil jeg rette en tak til undersøgelsens følgegruppe for god faglig sparring, til elevrådet på behandlingsinstitutionen Godhavn og de unge fra værestedet 'De 4 årstider' for ekspertviden i forhold til planlægningen af undersøgelsen.

Afslutningsvis vil jeg sige, at det er med kæmpestor glæde, at jeg kan underskrive denne rapport. Anbragte børns vilkår ligger mig meget stærkt på sinde, og jeg er stolt over at få lov til sammen med Børnerådsmedlemmerne og ikke mindst Børnerådets sekretariat at sikre, at deres stemmer høres klart og tydeligt.

LISBETH ZORNIG ANDERSEN

Formand for Børnerådet

INDDRAGELSE, MEDBESTEMMELSE OG RETTIGHEDER

**”UNDSKYLD, HAR DU
SLET IKKE HØRT,
HVAD JEG SAGDE?”**

Ønsket om at blive lyttet til går igen i børnenes fortællinger, og de ønsker at blive inddraget i vigtige beslutninger om deres liv og hverdag. Inddragelse og medbestemmelse er helt afgørende for børnenes fornemmelse af en god anbringelse.

TIL SPØRGSMÅLET OM, hvad Isabella ville ønske, at ingen andre børn og unge i hendes situation skulle opleve, svarer hun:

”Ikke at blive lyttet til. Det, jeg helst vil have, det er, at folk lytter til én, og jeg ønsker virkelig, at andre, der kommer på institution, også bliver lyttet til – ikke ligesom mig, der nærmest bare bliver overset og er lidt usynlig”.

En del børn og unge i Børnerådets undersøgelse fortæller om situationer eller tidspunkter i deres anbringelse, hvor de af forskellige voksne ikke er blevet betragtet som ligeværdige og aktive medspillere i eget liv. Det gælder især, når sagsbehandlere og personalet på institutioner træffer vigtige beslutninger med store konsekvenser for børnenes hverdag og fremtid. Fx fortæller Frida på 17 år om en episode, hvor hendes sagsbehandler trumfede hendes ønske om ikke at have samvær med faren, samtidig med at pædagogerne lod som om, det var det, hun selv ville:

”Det værste, jeg har oplevet, var, da jeg blev hjemsendt første gang. Vi sad til det der møde, og jeg havde sagt til institutionen, at jeg ikke ville hjem. Det kunne de godt glemme, jeg skulle bare ikke hjem. Men min sagsbehandler siger, jeg skal hjem, og så sidder dem fra institutionen og siger, ’Det er bare så dejligt at se, når far og datter kan sammen’ (...) Jeg sad bare og ventede til det møde var færdigt, så jeg kunne tage mine ting og løbe min vej så hurtigt, jeg kunne. Der følte jeg mig bare overset.”

INDDRAGELSE ER VIGTIGT – I STORT OG I SMÅT

Inddragelse handler om alt fra at blive set og hørt af pædagogerne i det daglige, til at ens meninger indgår, når der træffes vigtige afgørelser om fremtiden. Som Olivia på 18 år siger: ”Jeg synes, at mine meninger tæller, når det er mit liv”.

I dagligdagen drejer det sig om at blive involveret i beslutninger om, hvordan hverdagen på en institution struktureres, fx når aktiviteter tilrettelægges. Christian på 15 år synes fx, at børnene skal involveres mere i den måde, tingene fungerer på det opholdssted, hvor han bor:

”Jeg synes bare, vi skulle have nogle valg om, hvad der skulle laves om her, eller noget (...) At man kunne få nogle spørgsmål om, hvad man synes, der er bedst, altså.”

Inddragelse handler også om, at man bliver informeret om, hvad der skal ske, eller at man får begrundelser for, hvorfor regler er, som de er, eller hvorfor der er truffet bestemte beslutninger om en.

Når børnene omvendt har oplevet at blive lyttet til og haft reel medbestemmelse, er det også noget af det, de fremhæver som særligt positivt. Et eksempel er Mehmet på 18 år og Johan på 16 år, der mener, at visse pædagoger er gode til at sætte sig ind i deres situation. De værdsætter, at det, de fortæller de voksne, bliver taget alvorligt og handlet på.

”Man kan stole på dem og have tillid til dem. De forstår en, det gør de. De undersøger det, man spørger dem om, og gør det, man spørger dem om. (...) Fx mig og Johan, vi flyttede fra X-afdelingen. Der var en af de voksne, der hedder Leo, som virkelig bare var et svin, og som har ødelagt rigtig mange elever (...) hans arbejdsmåde var ikke god. Det fortalte mig og Johan og en, der hedder Kevin, til vores forstander. Så ham Leo, han er fyret i dag.”

NÅR FORMALISERET INDDRAGELSE BLIVER PSEUDOINDDRAGELSE

En række unge, der bor eller har boet på institutioner, fortæller om ungemøder og lignende, hvor deres meninger på formaliseret vis bliver hørt – det kunne fx være i

forhold til et opholdsrum indretning, regler i hverdagen eller aktiviteter ud af huset. De fleste er i udgangspunktet meget positive over for den slags møder, men der er også mange, der oplever, at de ikke bliver holdt som planlagt, at de bliver nedprioriteret af de voksne, eller at de ikke fører til forandringer, fordi de voksne ikke rigtig tager de unge alvorligt. Nogle oplever, at de unges input til forandringer bliver talt ned eller holdt hen i månedsvis. Jeppe på 15 år oplever fx, at det kan være svært, hvis man vil sige noget, som pædagogerne ikke er enige i eller bakker op om, på et ungemøde:

”Hvis de ikke synes, det er godt nok, så gider de ikke. Det er deres stemme, der tæller i sidste ende (...) Så jeg gider slet ikke sige noget. Jeg vil have det overstået hurtigt. For hvis man siger noget, så kan pædagogerne blive sure, og det er bare ikke godt. Så jeg har det bare sådan, at man kan ligeså godt lade være. Hvis man brokker sig om dem, så bliver de meget sure.”

Sigrid på 15 år oplever, at det er alt for svært at få indflydelse, da alt skal gå gennem lederen, som aldrig er der eller har tid til at lytte. Desuden er børnene ikke rigtig vant til at snakke med ham og har derfor sværere ved at gå til ham.

I plejefamilierne tager børnenes medbestemmelse som regel andre former end møder – her snakker børnene på tomandshånd med deres plejemor eller -far. Og det synes de fleste fungerer godt. Der er også enkelte plejebørn, som foreslår, at man i plejefamilien holder faste familiemøder, hvor man kan snakke om, hvordan det går og sige sin mening. Pelle fortæller, at de gør sådan i hans plejefamilie:

”Ja, det er jo noget med at en gang om måneden, så holder vi alle her i plejefamilien et møde, hvor vi skriver ned, hvad vi

Jeg synes bare, vi skulle have nogle valg om, hvad der skulle laves om her, eller noget (...) At man kunne få nogle spørgsmål om, hvad man synes, der er bedst, altså.

CHRISTIAN 15 ÅR

måske skulle lave, eller hvad vi mangler, eller hvordan vi har det, og hvordan vi har det med andre og sådan noget. Det er en virkelig god ting.”

NÅR DET IKKE NYTTER NOGET

For de børn, der gennem længere tid har oplevet, at de ikke er blevet hørt og taget alvorligt, er det ikke ualmindeligt at nå til et punkt, hvor man ikke længere kan holde til det. Nogle af de børn, Børnerådet har mødt, har fortalt om, at de har været helt derude, hvor de ikke har set andre udveje end ligefrem at forsøge at tage deres eget liv. Sigrid fortæller om en oplevelse på hendes opholdssted, hvor hun efter en ubehagelig episode med en dreng blev udsat for rygter og trusler fra drengen. Hun gik både til pædagogerne og til sin sagsbehandler for at få hjælp, men oplevede, at de ikke tog hende seriøst.

”De gjorde ikke noget ved det. Jeg skrev et brev til kommunen, jeg har virkelig prøvet at sørge for, at det ikke sker for andre. For det var virkelig forfærdeligt for mig - så slemt, at jeg ønskede at dø og tog en overdosis piller”.

Andre børn fortæller, at de har truet med selvmord bare for at blive hørt. At stikke af eller blive væk fra skole er også noget, nogle børn fortæller om som bevidste strategier eller desperate handlinger for at blive set og hørt. Fx fortæller Sissel, der er 16 år: ”Jeg har sagt til min sagsbehandler, at jeg ikke vil bo der, og hun skulle finde et nyt sted til mig, men det gjorde hun ikke, hun blev ved med at sige, at jeg skulle blive, og så begyndte jeg at stikke af, og pjække i skole. Jeg var næsten ikke i skole i 9. klasse”

For nogle børn fører det til positiv foran-

dring, fx for Mathilde, der ved at stikke af fik ændret beslutningen om en uges ferie med sin far, eller 16-årige Azar som stak af og opsøgte sin sagsbehandler, fordi han hverken måtte have mobil eller besøge sine forældre. Og det hjalp tilsyneladende: ”Der gik ikke mere end to uger, så måtte jeg komme på besøg hjemme og fik mobil og alt muligt.”

Andre opgiver at blive hørt, og ganske mange nærer mistro til både system og voksne generelt. Andre igen synes at acceptere den manglende inddragelse som et grundvilkår i en anbringelse.

MANGLENDE KENDSKAB TIL EGNE RETTIGHEDER

En del børn fortæller, at de er i tvivl om deres egne rettigheder. Mange af børnene har i forbindelse med et interview eller en workshop spurgt til deres rettigheder på forskellige områder eller i forbindelse med konkrete episoder. Enkelte børn har sat sig meget grundigt ind i loven på et område, som fx magtanvendelse, og kender den konkrete ordlyd og ved, hvad der er lovlig og ulovlig brug af magt. Men det er et fåtal. De fleste er i tvivl, som fx Oscar, der ikke ved, om han er blevet behandlet lovligt på et tidligere opholdssted:

”Fordi hvis jeg truer dem, så har jeg det som om, at de kan gøre lige, hvad de vil... de kan lægge mig i benlås, de kan gøre alt muligt. (...) Jeg ved faktisk ikke, om det er ulovligt at lægge folk i benlås. Jeg har hørt et eller andet på et tidspunkt.”

Børnenes spørgsmål handler ofte om deres rettigheder i forhold til mobiltelefonen. Må de voksne tage ens mobiltelefon? På hvilken baggrund og hvor længe? Men de handler også om mange andre forhold.

Har man fx ret til at tale alene med sine forældre? Kan man forvente fortrolighed med sagsbehandleren eller tilsynspersonen? Kan man blive tvunget til at arbejde, og har man krav på løn og lomme penge? Og er det egentlig okay, når pædagogerne ikke gider køre en et sted hen, eller når de bruger tiden på kontoret i stedet for med børnene? Børnene synes, de får for lidt eller ingen information, og de ved typisk ikke, hvor de selv kan søge mere viden. ■

BØRNEKONVENTIONEN ARTIKEL 12

1. Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

2. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

ANBRAGTE BØRN OG UNGE VIL VÆRE MEDSPILLERE I DERES EGET LIV

ANBRAGTE BØRN mangler ofte viden om deres rettigheder. De ved ikke, hvad de kan forvente, eller hvad de kan kræve. Nogle børn sætter sig ind i loven selv, og de kender derfor den konkrete ordlyd, men det er et fåtal, som når dertil.

De fleste børn i Børnerådets undersøgelse, giver udtryk for, at de ikke er blevet oplyst om deres rettigheder, og mange ved heller ikke, hvor de kan få noget at vide. Der er således god brug for oplysning om rettigheder til børn, der er anbragt eller skal anbringes – og vel og mærke i et sprog, der er til at forstå. Det kunne bl.a. være børnenes sagsbehandlere, der formidlede denne viden til børnene eller forklarede børnene, hvor de selv kan søge viden om deres rettigheder.

Én ting er at kende sine rettigheder – en anden er at blive hørt og inddraget. Næsten uanset hvilke emner, børnene og de unge i Børnerådets undersøgelse fortæller om, er det et gennemgående tema, at de ønsker at blive lyttet til og blive taget alvorligt. Det gælder i forholdet til sagsbehandlerne såvel som i relationen til pædagogerne og plejeforældrene – og både om det helt nære og om det mere fjerne. Det handler om skoleforhold, regler, samvær med forældre, sundhed, magtanvendelse osv. Børnene ønsker mere indflydelse på eget liv. Det skal ikke forstås sådan, at de vil bestemme alt selv eller sætte fingeraftryk på samtlige beslutninger. Det, børnene efterspørger, er snarere at blive respekteret som ligeværdige medspillere, ved at det, de siger, bliver taget alvorligt. De ønsker som et minimum at blive informeret om beslutninger, der vedrører dem, og ikke mindst at få begrundelser, når deres forventninger eller ønsker ikke kan indfries. Når det ikke er tilfældet, sker det, at børnene føler sig oversete og usynlige. De mister troen på, at de kan være medspillere i eget liv og i et demokratisk samfund, hvor alles mening tæller og de lærer måske ligefrem, at det ikke er muligt at samarbejde med voksne.

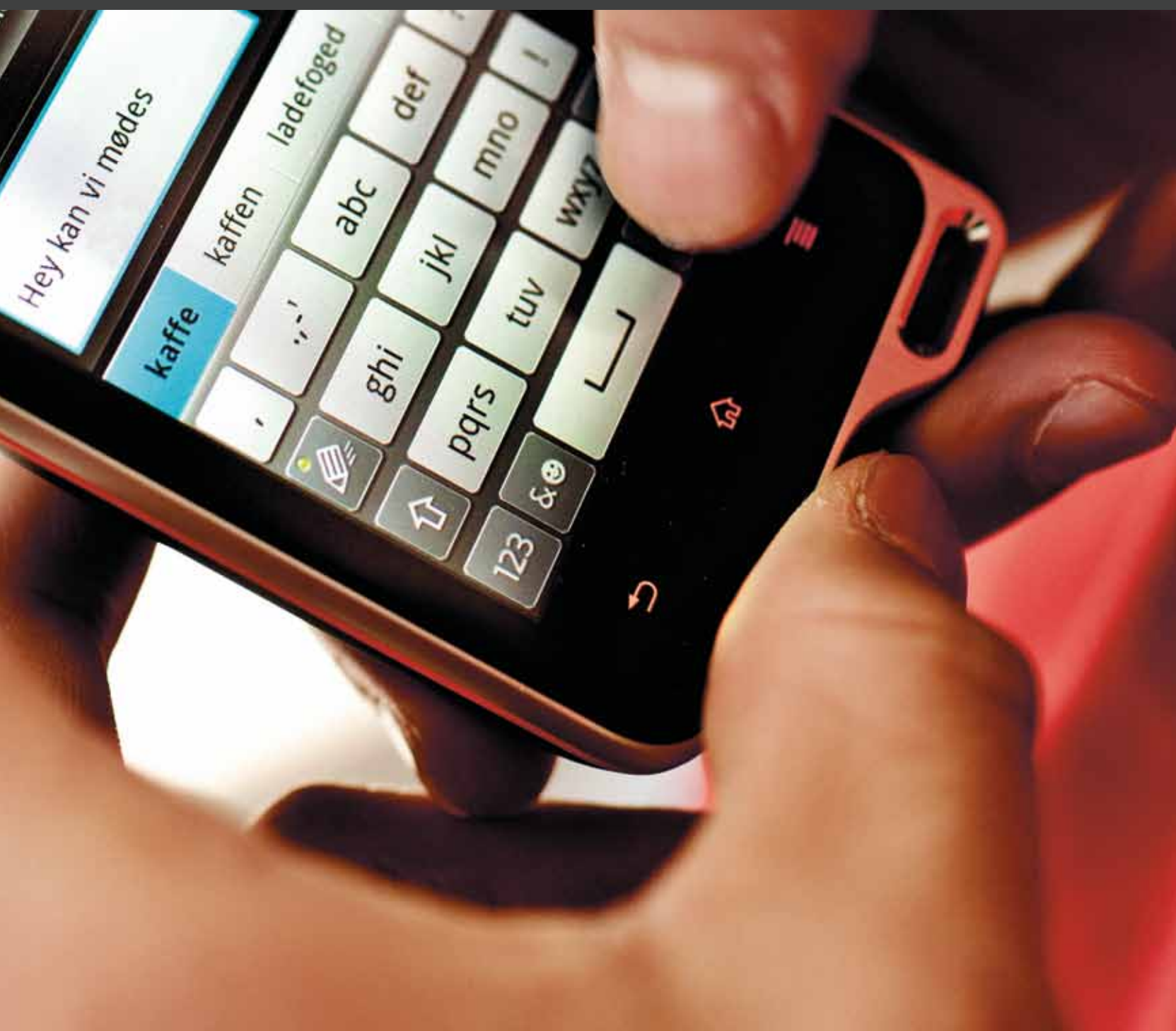
Børnenes fortællinger viser, at der stadig er lang vej igen, før inddragelse og medindflydelse er blevet selvfølgeligheder for anbragte børn. Men de bekræfter også den grundantagelse, som Børnerådets undersøgelse bygger på: At anerkendende inddragelse er essentiel og afgørende for, om de socialpædagogiske indsatser, som børn og unge tilbydes, rent faktisk gør en forskel. Inddragelsen og oplevelsen af medbestemmelse motiverer børnene og de unge. Det gør dem til medspillere i forhold til den indsats, de bliver givet. Og når børn og voksne arbejder sammen mod fælles definerede mål – frem for at gå med oplevelsen af at modarbejde hinanden – er sandsynligheden for, at børnene og de unge opnår en positiv udvikling, langt større.

Når børneperspektivet er vigtigt at kende til, er det altså blandt andet fordi børnenes oplevelser og forståelser har betydning for, hvordan de reagerer på den pædagogiske og sociale indsats. Men at blive mødt og set er vigtigt for menneskers trivsel og udvikling – og derfor er inddragelse afgørende i både børn og voksnes hverdag.

Hertil kommer naturligvis, at børnene selv ligger inde med en viden, om hvordan lige netop de oplever verden. Ingen andre har samme kendskab til deres oplevelser, følelser, drømme og bekymringer – deres liv, som det udfolder sig i skolen, på anbringelsesstedet, i klubben, på hjemmebesøg osv. Det er den viden, den pædagogiske indsats skal bygge på. ■

SAGSBEHANDLERE OG TILSYN

**”SÅ GÅR DER EN MÅNED,
OG SÅ ER DE FORSVUNDET”**

Sagsbehandleren spiller en særlig rolle i anbragte børns liv. Men det er svært at opbygge den nødvendige tillid, hvis man hele tiden skal forholde sig til en ny. Børnene oplever ofte, at deres sagsbehandler ikke rigtig kender dem – og i øvrigt lytter mere til andre voksne end til børnene.

”DU HAR FÅET NY SAGSBEHANDLER!”

Den besked har mange anbragte børn fået gentagne gange – nogle har haft op mod 20 forskellige sagsbehandlere. Og det sker, at børnene ikke får en forklaring på, hvorfor sagsbehandleren bliver skiftet ud. Som regel betyder det, at de skal i gang med at fortælle alting forfra for endnu en voksen, som kun kender dem ud fra deres sagsakter.

Selv om de typisk ikke mødes ansigt til ansigt mere end to gange årligt, er sagsbehandleren en person, der fylder meget for de anbragte børn, og det har stor betydning, at relationen og kemien er i orden. De fleste børn vil gerne have, at deres sagsbehandler kender dem godt, men det kan være svært at opbygge tillid og fortrolighed i relationen – ikke mindst på grund af de mange skift. En del opgiver med tiden at opnå det:

”De bliver ved med at sige: ’Jeg kæmper for dig, jeg skal nok blive ved.’ Så går der en måned, og så er de forsvundet. Så er der en ny, som man skal prøve at overtale og forklare alting,” siger 17-årige Frida. Hun er i gang med at lære at bo for sig selv og er flyttet på eget værelse i tilknytning til den institution, hvor hun hidtil har boet.

En jævnaldrende dreng, Henrik, er også godt træt af de mange skift:

”Jeg har én sagsbehandler, så går hun på barsel, så skifter den sagsbehandler team, og jeg får en ny, så går der to måneder, før jeg får at vide, hvad det er for en sagsbehandler, jeg har fået – og så får jeg en ny sagsbehandler igen.”

Ny sagsbehandler betyder, at endnu en person kigger sagsmappen igennem, og mange børn oplever, at de vurderes ud fra papirerne alene:

”De kommer ind og har læst mine papirer og siger: ’Sådan og sådan er han!’ Det kan de ikke gøre. For de kender mig jo ikke ordentligt,” siger 18-årige Felix.

Andre børn og unge har et positivt syn på kontakten med sagsbehandlere – også selv om der har været udskiftninger undervejs:

”De sagsbehandlere, jeg har haft, de har altid villet mig det bedste. De har været megasøde – de kan sagtens huske, hvem jeg er, og ved hvad jeg hedder,” siger 17-årige Simon, der bor på en institution. Også Andrea på 17 år har gode oplevelser med sagsbehandlere, som har handlet, når hun har haft brug for det:

”De har været rigtig søde, synes jeg (...) det har været dejligt at have en, som man kunne fortælle ting til, som kunne sætte gang i sagerne, hvis det er”.

Nogle få børn fortæller om en langvarig og god relation til en enkelt sagsbehandler, som har fulgt dem – nogle gange også efter, at de er flyttet eller har fået ny sagsbehandler. En sms med en hilsen kan have stor betydning; den viser børnene, at de ikke er glemte.

HVOR MEGET SKAL MAN SIGE?

En del af børnene er usikre på, hvor meget de skal åbne sig over for sagsbehandleren – og det er ikke kun, hvis der har været mange udskiftninger. Børnene kan nemlig være mere grundlæggende i tvivl om, hvor sagsbehandlerens loyalitet egentlig ligger, om de kan regne med fortrolighed, og om sagsbehandleren har en skjult dagsorden.

Og hvis sagsbehandler er det egentlig? Nogle føler, at det mest er de voksnes: Pædagogernes, plejeforældrenes og især forældrenes. Børnene oplever, at det er de

voksne, som sagsbehandleren lytter til, og de voksnes ord, der tillægges størst vægt. En oplevelse, der kan forstærkes, når sagsbehandleren, i skikkelse af det personrettede tilsyn, under besøg på en institution eller i en plejefamilie bruger det meste af sin tid på at snakke med de voksne bag en lukket dør. Eller når en sagsbehandler bliver udskiftet efter ønske fra forældrene, uden at barnet bliver spurgt.

Tilliden kan også undermineres, når ting, børnene har fortalt i fortrolighed, bliver lækket til andre voksne omkring børnene. Det kan betyde, at man mister lysten til – eller slet ikke tør – at fortælle sagsbehandleren noget vigtigt:

”Jeg ved, at hvis jeg fortæller noget til hende, så går det videre til mit opholdssted,” siger 15-årige Joan, mens 13-årige Johanne er bange for, at hendes mor får alt at vide, hvis hun selv åbner sig for sagsbehandleren:

”Så ved jeg, at min mor vil komme og hive fat i mit ærme og begynde at spørge om alt muligt. Det er vigtigt for mig, at de ting, som jeg helst ikke vil have fortalt, bliver holdt hemmeligt.”

Nogle gange kan det være et problem at få sagsbehandleren til at tro på, hvad man siger. Det kan også være, at sagsbehandleren bare ikke tager det alvorligt – heller ikke, hvis det gælder noget vigtigt, som fx en voldsom magtanvendelse eller problemer i familien. 15-årige Alma fortalte sin sagsbehandler, at hun blev slået af sin papfar, før hun blev anbragt uden for hjemmet:

”Jeg hader min sagsbehandler. Inden jeg blev sendt i plejefamilie, fortalte jeg, at min papfar slog. Der sagde hun bare, at jeg bare skulle gi’ det lidt tid, og så skulle han nok stoppe med det. (...) Der blev ikke gjort no-

De kommer ind og har læst mine papirer og siger:
”Sådan og sådan er han!” Det kan de ikke gøre.
For de kender mig jo ikke ordentligt.

FELIX 18 ÅR

get ved det, før jeg sagde det til min faster, og hun kontaktede kommunen.”

KUN I TELEFONTIDEN

Mange af børnene vil gerne have mere og anderledes tid sammen med deres sagsbehandler. Fx vil mange gerne opleve andre ting med ham eller hende end bare at holde møder og snakke. Børnene foreslår en gå- eller køretur, måske en udflugt til stranden, på café eller i biografen – i hvert fald noget, der lugter mindre af møde. Jon på 17 år fortæller, at han har været ude at rejse og lavet alle mulige ting med sin tidligere sagsbehandler, som han havde, fra han var tre år. Hun stoppede på grund af barsel, men han skriver stadig lidt med hende.

Når han i dag skal i kontakt med sin nuværende sagsbehandler, går det – ligesom for mange andre – via institutionens personale:

”Jeg kan godt ringe til hende, men det tager tid. Fra jeg siger, jeg vil ringe, til jeg får lov, går der nok 14 dage.”

En del børn har selv prøvet at tage kontakt til sagsbehandleren, men mange synes, at det er svært at få hul igennem, fx på grund af en meget begrænset telefontid:

”Jeg begyndte at skrive mail til hende, fordi der altid var telefonsvarer på, og så ringede hun aldrig tilbage (...) Det var rigtig irriterende, at man ikke bare kunne ringe til hende og komme igennem,” siger 16-årige Isabella, der bor på institution.

Men der er også børn, som egentlig hel-

lere er fri for kontakt med sagsbehandleren, først og fremmest plejebørn, der trives godt i plejefamilien. Det gælder blandt andet Nana på 16 år. Hun synes, at besøg fra sagsbehandleren eller tilsynet er en irriterende påmindelse om, at hun ’kun’ er familiens plejebarn og ikke en biologisk del af familien:

”Jeg har altid synes, at det var træls, når der kom sagsbehandlere og skulle snakke. Fordi, så er det som om, det bliver unormalt. Det var ligesom, man boede i en familie, men så kommer der en – tilsyn og sådan – og så er det hele lidt anderledes.”

HELST PÅ BØLGELÆNGDE

En del børn vil gerne have unge sagsbehandlere og i hvert fald nogle, der snakker på en måde, så man kan forstå det:

”Når man sidder til et møde med en sagsbehandler, så forstår man ikke halvdelen af, hvad hun siger, fordi hun begynder at snakke meget, meget pædagogisk. Så sidder man bare og siger ’Ja,’” fortæller 18-årige Felix.

Nogle peger også på vigtigheden af, at sagsbehandleren og den person, der fører tilsyn, giver sig tid til at skabe en god stemning og small-talke lidt, før de går i gang med de alvorlige spørgsmål. Som Mario på 17 år forklarer:

”Hvis det første spørgsmål er: ’Har du oplevet en magtanvendelse, du ikke synes var i orden?’ giver man ikke det ærlige svar. Men hvis man får en smule tillid, så

kommer der flere ærlige svar – så jeg tror, man skal stille nogle spørgsmål i det tynde luftlag, inden man begynder at gå over i de lidt tungere spørgsmål.”

UKLARE ROLLER

Børnene skelner sjældent mellem møderne med sagsbehandler og tilsynsbesøgene. For det meste kender de ganske enkelt ikke forskel på de to ting. Det kan skyldes, at det ofte er én og samme person, der har begge funktioner for det samme barn. Måske er det grunden til, at nogle børn siger, at de aldrig har oplevet et tilsynsbesøg fra egen kommune. Men selv når tilsynet foretages af en anden end sagsbehandleren, har børnene svært ved at skelne, og de er i tvivl om, hvad de kan forvente sig af den ene og den anden. Som Sonya, der har været i netværkspleje og nu bor i egen lejlighed, konstaterer:

”Jeg aner ikke, hvem der har været sagsbehandler, støttepersoner og kontaktpersoner – det hele er et stort kludder mudder.”

Sådan er det ikke alle, der oplever det. Lukas, der bor på et opholdssted, er 17 år, og han har klart positive erfaringer med tilsynet. Han fortæller, at han udmærket ved, hvem der er hvem:

”Tilsynet er ham, jeg kalder koordinatoren. Han kommer med sagsbehandlerne og sikrer, at alt er godt. Så ham koordinatoren, han er på min side.”

De børn, der genkender ordet tilsyn, forbinder det ofte med det generelle tilsyn,

og fortæller om kontrol af lokaler osv. Det gælder fx Olivia på 18 år: ”Altså vi har haft en eller anden form for tilsyn, hvor vi har haft nogen fra kommunen nede og se på huset, for at se om der kunne bo unge mennesker og sådan noget, men der har ikke været nogen nede og tjekke os som sådan.”

TILLID

De færreste anbragte børn og unge, Børnerådet har talt med, ved, hvad de kan bruge tilsynet til. En del af børnene føler sig utrygge og er i tvivl om, hvad de vil fortælle til en tilsynsperson, hvis der er noget galt. Andre har besluttet sig for slet ikke at stole på tilsynet. Det gælder fx Mille på 16 år, der siger:

”Jeg stolede ikke på hende. Når jeg ikke stoler på folk, så siger jeg ikke sandheden. Jeg sagde, at jeg havde det fint, og at det var et dejligt sted, og det kunne ikke være bedre – og det var ren løgn.”

Ifølge nogle af børnene kan det have stor betydning, hvem den tilsynsførende eller sagsbehandleren vælger at tale med først – eller om børnenes ord tillægges vægt uafhængigt af andre voksnes input. Det gælder fx Oscar på 17 år, der på et tidligere opholdssted havde problemer med lederen:

”Jo, der har været tilsyn, men det er ikke noget, jeg kan tale med min sagsbehandler om, for hver gang jeg har talt med sagsbehandleren, så skulle hun altid lige ud og referere, hvad vi havde talt om på mødet.”

En dreng på 14 år har besluttet sig for kun at sige gode ting, når det generelle tilsyn er på besøg. Han beder endda en pædagog fra institutionen om at deltage i mødet med den tilsynsførende ud fra den overvejelse, at pædagogerne så ikke efterfølgende mistænker ham for at have sagt noget dårligt. For gør de det, kan de ’gøre livet surt’, siger han og uddyber:

”De kan ikke slå en - de kan bare køre psykisk på en.”

Det kan også være loyalitet over for pædagoger og plejefamilie, der får børn og unge til at gå på kompromis med sandheden over for tilsynet – det kan føles som at stikke de voksne på fortælle om kritisable forhold. Enkelte fortæller, at det kan være svært at tale med tilsynet om forhold, som der ikke er enighed om i børnegruppen. På Oscars opholdssted er møderne med tilsynet fra opholdskommunen en gruppesamtale:

”Der er ting, jeg ikke kan sige til tilsynet, for så hører alle det (...) Vi er aldrig nogen sinde helt alene med tilsynet.”

Nogle børn fortæller, at de har tilsyn meget sjældent, og enkelte mener ligefrem, at de aldrig har haft et tilsynsbesøg. Det gælder blandt andre Henrik på 17, som bor på en institution: ”Der er fandeme aldrig nogensinde nogen, der har spurgt, hvordan jeg havde det, de steder jeg har været. De har bare plantet mig – og psst ...”. ■

Tilsynet er ham, jeg kalder koordinatoren. Han kommer med sagsbehandlerne og sikrer, at alt er godt. Så ham koordinatoren, han er på min side.

LUKAS 17 ÅR

Jeg har altid synes, at det var træls, når der kom sagsbehandlere og skulle snakke. Fordi, så er det som om, det bliver unormalt.

Nana 16 år

DET VIRKER FOR BØRNENE:

- **NÅR SAGSBEHANDLERNE** ikke bliver skiftet ud hele tiden
- **NÅR SAGSBEHANDLEREN** lytter, er god at tale med og tror på det, man siger
- **NÅR SAGSBEHANDLEREN** inddrager en i beslutningerne og informerer om baggrunden
- **NÅR SAGSBEHANDLEREN** er 100 % ærlig
- **NÅR SAGSBEHANDLEREN** først og fremmest er ens egen – ikke de voksnes
- **NÅR SAGSBEHANDLEREN** gør en oprigtig indsats for at hjælpe, og fx ikke udskyder eller aflyser møderne
- **NÅR MAN** må skrive eller ringe direkte til sin sagsbehandler
- **NÅR SAGSBEHANDLEREN** kender ens historie og familie – ikke kun ud fra papirerne
- **NÅR MAN** møder sagsbehandleren ofte og også oplever ting sammen
- **NÅR TILSYNET** er uanmeldt, så det er virkeligheden, der opleves
- **NÅR TILSYNET** snakker med børnene alene og enkeltvis – på en tryk og afslappet måde
- **NÅR TILSYNET** husker at spørge ind til magtanvendelse og overskridelse af ens grænser
- **NÅR SAGSBEHANDLER** og tilsynsførende taler i et sprog, man forstår, og ikke taler ned til én

SERVICELOVEN § 70

Tilsynet [...] skal omfatte mindst to årlige tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, hvor kommunen taler med barnet eller den unge. Samtalen skal så vidt muligt finde sted uden andre personer fra anbringelsesstedets tilstedeværelse.

Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier punkt 78
Bestemmelsen i servicelovens § 70, stk. 2, om, at kommunalbestyrelsen har pligt til at tale med barnet eller den unge på anbringelsesstedet mindst to gange årligt, er således alene et minimumskrav.

SAGSBEHANDLERE OG TILSYN

20 ud af 63 børn synes altid, de har fået den hjælp, de har haft brug for fra kommunen. 26 børn oplever, at de kun nogen gange har fået den rette hjælp.

Af de 32 børn, der selv har prøvet at tage kontakt til sagsbehandleren, vurderer 15, at det er nemt, mens 17 vurderer, at det er svært.

KONTAKTEN TIL MYDIGHEDERNES REPRÆSENTANTER SKAL VÆRE STABIL OG TÆT

NÅR BØRN ANBRINGES UDEN FOR HJEMMET, er det myndighedernes opgave at sikre optimale rammer for børnenes trivsel og udvikling. Det kræver et tæt og tillidsfuldt forhold til barnet at forstå dets aktuelle situation og behov. Men en stor gruppe af de børn, Børnerådet har talt med, peger på, at relationen til myndighedernes repræsentanter ikke fungerer særlig godt. Sagsbehandlerne er svære at få fat på, der er stor udskiftning blandt dem, og børnene oplever ofte, at de lytter mere til de voksne end til børnene.

Det fører til, at børnene kan have svært ved at etablere den nødvendige tillid til sagsbehandleren og til tilsynet – og dermed er der risiko for, at vigtig viden aldrig når frem til de myndigheder, der har ansvaret for anbringelsen. Som konsekvens bliver barnets perspektiv svagt eller slet ikke belyst, når der bliver truffet beslutninger i barnets sag.

Børnenes fortællinger og anbefalinger viser, at der er grund til at se nærmere på, hvordan man kan styrke sagsbehandlerne og tilsynets kompetencer og muligheder for at indgå i mere tætte og tillidsprægede relationer til børnene. Ikke mindst er det afgørende at sikre ordentlige arbejdsforhold for sagsbehandlerne, så børnene møder både erfarne, vedvarende og kvalificerede sagsbehandlere, der håndterer deres sager.

De utallige skift af sagsbehandlere, som børnene i Børnerådets undersøgelse fortæller om, vidner også om et behov for et større fokus på overgangene; der skal gøres en større indsats for både at varsle om og forklare børnene omstændighederne ved et skift af sagsbehandler. Børnene vil gerne varsles i så god tid som muligt, og i det hele taget efterlyser de meget mere kontinuitet i varetagelsen af deres sag.

Børnene efterspørger bedre information om, hvordan og hvornår de kan komme i kontakt med deres sagsbehandlere og med tilsynet, og de ønsker, at metoderne til at etablere kontakten tilpasses deres behov. Undersøgelsen peger desuden på, at rollefordelingen mellem sagsbehandler og tilsyn er meget uklar for børnene. En stor del af de børn, der indgår i undersøgelsen, er ikke klar over forskellen mellem de to funktioner. Det kan gøre det vanskeligt for børnene at vide, hvem de skal tale med om specifikke problemer eller ønsker. Samme problem gælder naturligvis for den gruppe børn, der slet ikke kender til tilsynsfunktionen.

Der er derfor et stort behov for bedre information til de anbragte børn, om hvordan sagsbehandlere og tilsynet fungerer, og hvad de kan bruge dem til. Der kan med fordel sættes ind over for myndighederne, så man i højere grad er opmærksom på børnenes behov for – og ret til – en myndighedsperson, de føler sig trygge ved og kan stole på. I den forbindelse er det bl.a. helt afgørende, at den tilsynsførende person – hvad enten det er det generelle eller det personrettede tilsyn – altid henvender sig til barnet som det første ved et besøg frem for i udgangspunktet at tale med de voksne. Det sender et signal til barnet om, hvem tilsynet er til for. ■

PÆDAGOGER OG INSTITUTIONER

**”...DER VAR NOGLE
AF DEM, DER VIRKELIG
HOLDT AF MIG”**

Gode anbringelsessteder har medarbejdere, der ikke er for ”pædagog-agtige”. De voksne skal engagere sig i børnene – næsten som var det familie.

KAN VI BYTTE VAGT PÅ FREDAG?”

Et helt almindeligt spørgsmål fra en kollega til en anden, men bestemt ikke ét, der hører hjemme, mens kartoflerne går rundt ved aftenbordet på et anbringelsessted, mener 15-årige Sigrid:

”Det kan virkelig pisse mig af, når folk begynder at sidde og snakke om deres vagtplaner under aftensmaden. Unge, der bor her og har det svært, skal ikke føle, at pædagogerne er her for at tjene penge og have et job. Så sidder de og bytter vagter med hinanden og sådan nogle ting. Det er ikke fedt som ung – du skal føle dig elsket. Der er jo ingen, der ville bo her, hvis de havde en fungerende familie, de kunne være hjemme hos.”

Som mange andre af børnene gør hun opmærksom på de problemer, der kan opstå, fordi anbringelsesstederne på én gang er arbejdspladser og hjem. Skal det føles som et hjem for børnene, er det vigtigt, at de voksne er taktfulde og opmærksomme på ikke at signalere, at de er på arbejde og fx ikke forskanser sig på kontoret:

”De var altid inde på kontoret og snakkede ’bla. bla’. De snakkede aldrig nogensinde med børnene. De sagde bare: ’Gå i seng!’, ’Stå op!’, ’Vi skal spise!’. Det var det eneste, de sagde,” siger Bjarke på 15 år.

Allervigtigst er det, at pædagogerne viser børnene, at de oprigtigt gider dem. Ikke fordi de får deres løn for det, men fordi de er engagerede i dem og holder af dem.

NÆSTEN SOM EN FAR

15-årige Christian oplever, at den pædagog, der er hans kontaktperson, gider ham for alvor. De har fælles interesser som styrke-

træning og at høre høj musik, og Christian bliver tit inviteret til at spise hos ham og hans familie:

”Hvis jeg går ud med ham og sådan noget, så er jeg jo sammen med hans drenge og har det sjovt med dem og føler ligesom, at de føler, at jeg er med i deres familie. Det håber jeg, at der er andre, der også oplever (...). Når jeg er derude, så bliver jeg spurgt, om jeg ikke bliver og spiser. Det er faktisk næsten hver gang, jeg er derude.”

Også Felix på 18 år tillægger en af pædagogerne en slags farrolle:

”Jamen altså for eksempel hvis min kæreste har et problem (...), så går hun til sin mor. Men der er Tommy faktisk som min far, det er ham, jeg går til (...). Jeg sidder og får en kop kaffe med ham og ser fodbold med ham. Han inviterer tit op privat, hvor han jo faktisk ikke er nødt til det, men hvor han siger:

’Kom op og se noget fodbold sammen med mig, jeg laver mad.’”

Rigtig mange af de anbragte børn mener, at der er voksne på anbringelsesstedet, som holder af dem, og endnu flere siger ja til, at der er mindst en af de voksne, de selv rigtig godt kan lide. Men nogle børn oplever også, at pædagoger helst bare vil hjem til deres egne børn i stedet for at være nærværende over for dem på institutionen. Og flere peger på, at de voksne behandler deres egne børn på en helt anden og bedre måde – fx ved at give dem lov til meget mere. Det mener i hvert fald Johanne, der sammen med sin søster har boet tre år på et mindre anbringelsessted. Hun siger:

”Hun er da en dejlig mor for dem, men når hun så først er på arbejde, så er det så-

dan lidt ’åh, nej!’”

Sigrid på 15 år er meget direkte i sin anbefaling til pædagogerne:

”Behandl os som jeres egne børn! Selvfølgelig kan vi have nogle problemer, selvfølgelig kan vi være anderledes, selvfølgelig kan der være nogle, der ikke er til at stole på. Men tag lige et ordentlig kig på os. Måske har vi ikke haft forældre, der passede os, og nogle er røget ud i kriminalitet, men vi er stadig mennesker. Jeg vil bare gerne behandles som ethvert andet barn. Det føler jeg også, at der bliver gjort rimelig godt her.”

EN FAST KERNE

Der er mange måder at hjælpe tættere relationer mellem børn og voksne på vej. Lasse på 15 år er glad for, at personalet, der hvor han bor, på skift bor og overnatter på opholdsstedet en hel uge ad gangen. Det giver ham en oplevelse af at bo sammen med de voksne – som i en familie.

Hvis der skal knyttes solide bånd børn og voksne imellem, og anbringelsesstedet skal føles trygt, er noget af det allervigtigste, at der er voksne, som man kan regne med – og at de ikke flytter. For meget udskiftning blandt personalet kan opleves som flere svigt og mere savn for de børn, der bliver tilbage.

Det ved eksempelvis Noah på 17 år, der stadig savner pædagogerne fra et tidligere sted:

”Fordi der var nogle af dem, der virkelig holdt af mig og sagde nogle søde ting til mig.”

I dag bor han på en ungdomspension, hvor han savner stabile voksne:

Det kan virkelig pisse mig af, når folk begynder at sidde og snakke om deres vagtplaner under aftenmaden.

SIGRID 15 ÅR

”Det er pisseforvirrende, at der er nogle, som kommer og går, og der ikke er nogen faste.”

På den anden side kan det også indimellem være ganske rart, når en pædagog forsvinder ud af et barns liv. Det konstaterede en gruppe af de børn, som deltog på en af Børnerådets workshops:

”De gode voksne må ikke stoppe. De dumme må meget gerne stoppe!”

DEN GODE PÆDAGOG

For at blive betragtet som en god pædagog af børnene, skal man gerne være ung, frisk og humoristisk og parat til at give af sig selv på flere planer, fx være klar til en klatretur uden at hvine op om højdeskræk. For børnene er de yngre pædagoger lettere at identificere sig med, og de kan bedre sætte sig ind i det at være ung. Flere børn fremhæver desuden pædagoger, der selv har haft problemer eller en diagnose, som fx ADHD.

De voksne skal også gide fortælle om deres eget privatliv til gengæld for alt det, de ved om børnene. Børnene synes, at de skal fortælle de voksne alt. Så pædagogerne skal også kunne – og ville – lukke op for posen og fortælle om stort og småt fra deres eget liv. For så er der chance for at opnå en god fornemmelse af at snakke med et menneske i stedet for med en pædagog:

”Når jeg snakker med dem, så tænker jeg, at jeg snakker med dem som menneske til menneske. Jeg sidder ikke og tænker, at jeg sidder over for en pædagog igen-igen, som skal sidde og sige, at jeg skal se positivt

på tingene, som man bare har hørt tusind millioner af gange – og fortælle hvad jeg føler, og hvad jeg mærker indeni. Sådan har jeg det ikke,” siger 17-årige Frida.

FORTROLIGHED

På de fleste anbringelsessteder samler populariteten sig om de samme voksne. Det er voksne, der respekterer børnene, hjælper dem med at danne relationer til andre børn og kan aflæse, hvornår de har brug for at være lidt alene, og hvornår de har brug for en fortrolig snak. Og så er det voksne, der kan holde på en hemmelighed. Det betyder blandt andet, at alt, hvad børnene siger, ikke nødvendigvis skal skrives ind i den dag- eller logbog, der føres på institutionerne:

”Det gode ved Stina er, at hun godt kan love mig, at det ikke kommer i logbogen. Jeg siger, at jeg ikke vil have det, ellers gider jeg ikke sige det. Så hun kan godt love mig, at det ikke kommer i logbogen – så skriver hun det heller ikke,” siger 15-årige Jessica.

Når meget private og følsomme ting skrives i dagbogen, så kan det nemlig opleves som mangel på respekt for ens privatliv, fortæller nogle af børnene.

Den fortrolighed, børnene efterspørger, opstår desuden kun, hvis pædagogerne ikke er for ’pædagogagtige’. Isabella fortæller, hvad det vil sige:

”Pædagogagtig’ - det er bare alle de der standardregler og den måde, de taler på, den måde, de er på, den måde, de tænker på (...). At de ved *alt*, og de er så kloge og ih og åh. Og de kender til det hele. Og alle de

De prøver hele tiden at gøre det så normalt som muligt.

FRIDA 17 ÅR

der ting.”

Det indebærer, ifølge børnene, også at lægge hovedet på skrå og blive ved at stille spørgsmål, indtil børnene siger det forventede, uanset om det er rigtigt eller forkert.

IKKE TIL AT SNØRE

Selv om børnene i udgangspunktet foretrækker unge pædagoger, skal de dog også helst have tilstrækkelig erfaring til, at man ikke kan snøre eller tryne dem, for så kan de ikke tages alvorligt. Pædagogerne skal være søde, imødekommende og glade over for børnene, men også forstå at sætte sig i respekt.

”Når Jesper kommer, så er der ikke nogen, der siger noget. Så er det bare ’ind i bilen!’ (...) Han er bestemt, men han har bare sin måde at være god på. For han er mega flink. Han er den bedste forstander, der findes,” siger Bjarke, der til gengæld også har erfaringer med voksne, han ikke har meget til overs for – fx en mandlig pædagog, der blev så bange for børnene, at han ’næsten begyndte at tude’.

17-årige Jon sætter også pris på pædagoger, der udviser autoritet. Han fortæller om en pædagog, han er rigtig glad for:

”Han udviser en form for autoritet, også selvom jeg stiller mig op. Jeg har meget det der med, at jeg har et stort autoritetsproblem, og det gælder pædagoger, politiet, det gælder alle (...) Sådan er det bare. Og han er sådan lidt, jamen altså, hvis jeg bliver irriteret og hidser mig op og træder et skridt frem imod ham, jamen så træder han to skridt frem. Så han trækker sig ikke

fra situationer. (...) Ja, han konfronterer. Det kan jeg godt lide.”

MÆND OG KVINDER

Jon er for tiden på et opholdssted med kun mandlige ansatte, men han mener, at flere kvindelige pædagoger ville betyde færre konflikter mellem børn og voksne:

”Det er det der med, hvem er alfahan. De fleste drenge, bare de er en smule normale oveni hovedet, så har de også den ære, der hedder, kvinder gør man ikke noget. Derfor får man ikke de samme autoritetsproblemer med en kvinde, som man ville gøre med en mand. Så jeg synes, at der mangler kvindelige ansatte.”

Hanne på 14 år kommer også ind på betydningen af pædagogernes køn. Hun har både en mandlig og en kvindelig kontaktperson og er rigtig glad for det af helt andre årsager:

”Så har jeg en mand, jeg kan snakke om drengeproblemer med. Og en kvinde, jeg kan snakke om menstruationsproblemer og alt sådan noget med.”

Når der er pædagoger af begge køn, er det også lettere at skabe en stemning, der minder mere om et almindeligt hjem:

”Det kunne være dejligt, hvis man kunne lade som om, at det faktisk bare var et helt almindeligt hus, hvor der bor helt almindelige børn, der ikke er anbragt eller noget, og hvor de voksne faktisk bare er sådan almindelige forældre, der bare lige kom fra arbejdet eller skal på arbejdet eller et eller andet,” siger Johanne på 13 år, der bor på en institution.

HJEMLIGHED

Følelsen af hjemlighed hænger for børnene også sammen med de fysiske rammer – at der er pæne ting og potteplanter, at det ikke ligner en institution, og at det ikke er så stort et sted, at det myldrer rundt med mennesker.

Omkring halvdelen af børnene opfatter ikke anbringelsesstedet som deres hjem. Sonny siger:

”Det er fint nok, men det er ikke den der følelse af, at det er mit hjem, mit rigtige hjem. Det er jo ikke her, min familie er. Jeg prøver at se det som noget midlertidigt. Der er jo aldrig noget andet sted end hos ens forældre, som man rigtigt føler, er ens hjem.”

Men andre børn har det anderledes – de synes faktisk, at deres anbringelsessted er deres hjem. Det gælder blandt andre Frida på 17 år, som siger:

”De prøver hele tiden at gøre det så normalt som muligt. Og det kan du også se her. Jeg føler ikke, det er sådan en institution, for der står blomster og ting. Det er helt dejligt. Mange andre steder kan de kun have nogle få ting, for det går sikkert alligevel i stykker, eller der er ikke nogen, der søger for at vande planterne. Men her er der hyggeligt (...) Jeg kan snakke med alle her, de har været her i rigtig mange år, der er ikke udskiftning af pædagoger hele tiden. Og lige så meget, som de kommer ind på os, kommer vi ind på dem.” ■

”Gå i seng”, ”stå op”, ”vi skal spise”.
Det var det eneste, de sagde.

BJARKE 15 ÅR

DET VIRKER FOR BØRNENE:

- **NÅR MAN** selv har indflydelse på, hvem der skal være ens kontaktpædagog, så kemien er i orden
- **NÅR MAN** kan få fat på sin kontaktpædagog, når man har brug for det
- **NÅR PÆDAGOGERNE** tror på en, kan holde på en hemmelighed og holder, hvad de lover
- **NÅR PÆDAGOGERNE** ikke er for ’pædagogagtige’, men snakker menneske til menneske
- **NÅR PÆDAGOGERNE** bruger mere tid på børnene og mindre på kontoret
- **NÅR PÆDAGOGERNE** er humoristiske, glade, imødekommende og skaber en god stemning
- **NÅR PÆDAGOGERNE** interesserer sig oprigtigt for en og engagerer sig i ens liv
- **NÅR PÆDAGOGERNE** lader børnene have et privatliv
- **NÅR PÆDAGOGERNE** inddrager en og giver reel medbestemmelse
- **NÅR PÆDAGOGERNE** forklarer, hvad der ligger til grund for beslutninger og regler
- **NÅR PÆDAGOGERNE** hjælper med at løse konflikter børnene imellem
- **NÅR PÆDAGOGERNE** er gode forbilleder
- **NÅR PÆDAGOGERNE** ikke dømmes børnene ud fra deres sagsmapper, men giver sig tid til at lære dem at kende og giver dem muligheden for en ny start
- **NÅR MAN** kan få lov at besøge institutionen, inden man starter, og måske ligefrem have en ’prøvetid’, så man kan finde ud af, om man passer ind
- **NÅR MAN** kan holde kontakt med pædagoger, man har haft et nært forhold til, fra tidligere institutioner.

PÆDAGOGER & INSTITUTIONER

27 ud af 40 børn er glade for at bo på deres institution

32 ud af 40 børn på institutionerne fortæller, der er flere voksne, de rigtig godt kan lide

17 ud af 39 børn fortæller, at der er flere voksne, som de slet ikke kan lide

VEJLEDNING OM SÆRLIG STØTTE TIL BØRN OG UNGE OG DERES FAMILIE

[...] barnet eller den unge så vidt muligt skal sikres kontinuitet i opvæksten og mulighed for at vokse op i et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile omsorgsrelationer.

ENGAGEMENT OG RESPEKT – OG SÅ MÅ DET GERNE FØLES SOM ET HJEM

NÅR MAN BOR PÅ ET OPHOLDSSTED eller en døgninstitution, bliver stedets pædagoger og andre voksne en slags reserveforældre. Sådan opfatter nogle børn dem, mens andre er mere forbeholdne. Men der er ingen tvivl om de voksnes betydning. De skal være gode at snakke med, de skal være til at stole på, og de skal være parate til at hjælpe en med alt fra flaktier og tøjvask til konflikthåndtering og forældreproblemer.

Det allervigtigste for børnene er, at de voksne involverer sig helhjertet i dem. Børnene ønsker voksne, der tør, vil og kan give af sig selv. De skal kunne åbne op og involvere børnene i deres egne liv – ligesom børnene jo også forventes at gøre det over for dem. Børnene vil have engagerede, involverende voksne, der har hele deres person med på arbejde, og det kræver, at de er godt rustede til opgaven. Det er især pædagogernes relationelle kompetencer, der gør forskellen på børnenes oplevelser af 'de gode' og 'de dårlige' pædagoger. Enkelte børn efterspørger desuden pædagoger, der er specialiserede i at arbejde med unge på behandlingssteder.

Der er en række pædagogfaglige og personalemæssige forhold på institutioner og opholdssteder, der er helt essentielle for børnene – og dermed særligt betydningsfulde i valget af det rette sted til de børn, der står over for en anbringelse. Det gælder – ud over personalets uddannelse – forhold som fx personalets fordeling på køn og alder og dets anciennitet på stedet. Den viden er væsentlig for børnene, når der skal vælges anbringelsessted; de vil nemlig gerne have begge køn repræsenteret i personalegruppen, de lægger vægt på, at det skal være 'så normalt som muligt', og de fremhæver de forskellige styrker ved de to køn.

Det samme gælder personaleudskiftningen. Stort set alle børn, som har boet eller bor på institutioner og opholdssteder, har oplevet personale, der stopper. Mange fortæller, at deres yndlingspædagoger er blevet fyret eller har sagt op, og at deres hjem i det hele taget er præget af voksne, der kommer og går. Men hvis et opholdssted arbejder med relationspædagogik, så skal det også kunne tilbyde børnene stabilitet i personalegruppen. Forhold som interne uddannelses tilbud, efteruddannelse og brugen af supervision er således heller ikke irrelevant viden, når sagsbehandlere og andre søger information om et anbringelsessted.

Enkelte børn efterspørger muligheder for, at børnene på institutioner og opholdssteder systematisk kan evaluere personalet på anbringelsesstederne. Dette kunne være en måde at skabe grundlag for en involverende dialog, og vil mere generelt bidrage til at fremme børneperspektivet i det pædagogiske arbejde. ■

PLEJEFAMILIER

”MAN ELSKER JO STADIG SIN MOR OG FAR RIGTIG, RIGTIG HØJT, MEN JEG ELSKER JO OGSÅ MIN PLEJEFAMILIE”

De fleste børn i plejefamilier har det rigtig godt. De føler sig som en del af familien, men betragter fortsat deres biologiske forældre som deres rigtige forældre.

”DE ER DER ALTID FOR ÉN, og når man har boet hos dem i flere år, begynder man at betragte dem som reserveforældre, og de begynder at opføre sig som forældre. Men selvfølgelig ser man stadig sine forældre – det er jo ens rigtige forældre.”

Sådan siger Inger på 11 år. Hun er et af de mange børn, der er meget glad for sine plejeforældre. Sanne på 12 år har det også sådan – hun har så varme følelser for sin plejefamilie, at det kan give hende dårlig samvittighed over for hendes rigtige forældre. De vil gerne have hende hjem at bo, men hun mener, at det er bedst, at hun bliver hos plejeforældrene. Her føler hun sig som en del af familien, og hendes ældre plejesøskende omtaler hende endda som lillesøster. Dét betyder meget for Sanne. Hun føler sig af og til lidt splittet i forhold til sine to sæt forældre:

”Fordi man elsker jo stadigvæk sin mor og far rigtig, rigtig højt, men jeg elsker jo også min plejefamilie. Måske lidt højere end min mor og far, for det er dem, jeg kan gå til. De spørger, hvordan det går og sådan.”

De fleste af plejebørnene fortæller, at de har det rigtig godt i deres plejefamilie og føler sig som en del af den. Mange føler sig også elsket af plejeforældrene. Ofte er børnene lettede over at være flyttet et sted hen, hvor der er ordnede forhold. Flere udtrykker direkte taknemmelighed over at være havnet i netop deres plejefamilie. Trods de stærke bånd til plejefamilien er det imidlertid fælles for de fleste, at de omtaler deres biologiske forældre som deres rigtige forældre.

HJÆLP OG KÆRLIGHED

I plejefamilierne får mange af børnene hjælp til at læse lektier, til at dyrke nye og gamle venskaber, til at holde kontakten til den biologiske familie og til at leve sun-

dere. Og det er plejeforældrene, de går til, hvis de er kede af det eller har problemer, fortæller de. Sofus på 15 år siger, at det er ’en fantastisk oplevelse’ at bo i plejefamilie – han betragter sine plejeforældre som en blanding af sine bedste venner og forældre. Liv på 16 år føler sig også elsket af sine plejeforældre:

”De har taget mig ind i deres familie, jeg kender deres børn og børnebørn og kusiner og så videre. Det, tror jeg, er vigtigt, ellers føler man sig ikke særlig tilpas. Så føler man sig som en gæst eller en person, der bare er der, fordi man ikke kan være andre steder.”

Gertrud på 17 år fortæller, at plejeforældrene hjalp hende meget, da hun en gang mistede to familiemedlemmer i løbet af kort tid:

”Det tog meget hårdt på mig. Der var ikke nogen fra min rigtige familie, der tog sig sådan af mig. Det var min plejefamilie, der tog med til bisættelserne, der tilkaldte ekstra psykologhjælp og hjalp mig i skolen. Det hele var min plejefamilie, fordi min rigtige familie ikke kunne tage ansvaret for at hjælpe mig rigtigt. Mine plejeforældre sagde: ’Du er vores barn, og vi hjælper dig!’ til mig.”

Gertrud er også blandt den halvdel af børnene, som betragter sit anbringelsessted som sit hjem. Hun har boet der, siden hun var fire år, og forklarer, hvor nært hendes forhold til plejeforældrene er:

”Jeg har altid kaldt mine plejeforældre for mor og far. Nu skiller jeg det så ad, for at du kan følge med i, hvad jeg snakker om. Men i hverdagen så er det ’mor’ og ’far’. Men så kan jeg godt sige fx ’mine biologiske forældre’. Men det har altid været mor og far, og mit hjem det har altid været ved min plejefamilie og sådan noget. Det har næsten været ligesom en rigtig familie for mig.”

De plejebørn, der trives allerbedst, ser ud til at være dem, der har kendt plejeforældrene længe – enten fordi børnene blev anbragt som helt små, eller fordi familien har haft børnene i aflastning eller været en del af børnenes netværk op til anbringelsen. Særligt de plejebørn, der ikke kendte deres plejefamilie på forhånd, fortæller, at de i starten var lidt bange for det nye og ukendte. Derfor er det en god ide, hvis man får lov at vænne sig til de nye forhold, siger de. Det kan være ved at starte med at overnatte et par gange, før man flytter ind for alvor, som flere har prøvet. Det kan også give børnene en oplevelse af, at de selv er med til at tage den endelige beslutning, ud fra hvordan de har det i familien.

En del plejebørn behøver tid til at vænne sig til de nye regler i plejefamilien. Mange kommer fra hjem med ganske anderledes regler, eller helt uden regler. Det kan godt give nogle sammenstød i den første tid, og børnene fortæller, at det er vigtigt, at plejeforældrene har tålmodighed og lader være at råbe eller skælde ud. Det betyder i det hele taget meget for børnene, at plejeforældrene er søde, respektfulde og ikke skælder ud.

EN NY – MEN OGSÅ ÆLDRE – FAMILIE

Ofte er plejeforældrene væsentligt ældre end børnenes egne forældre. De mærker det særligt på hjemmets indretning og i forhold til, hvor meget energi plejeforældrene har – og det er børnene ikke altid så begejstrede for. De synes, det kan være lidt irriterende, at plejeforældrene skiller sig ud ved at være meget ældre end kammeraternes forældre.

Især de børn, der er i netværkspleje hos bedsteforældre, oplever en mere gammeldags og mere striks opdragelse. Til gengæld synes de, at det er en fordel at være hos deres egen familie, fordi den kender deres

Så ville de hellere vælge det nye job frem for os.

DITTE 13 ÅR

baggrund. Det er dog ikke ensbetydende med, at der ikke kan opstå gnidninger mellem børnenes rigtige forældre og plejeforældrene. Fx fortæller Cecilie på 14 år, at hendes mormor og mor skændes så det brager, og at hun må høre dem tale grimt om hinanden. Det er en udfordring, børn i almindelige plejefamilier også oplever, fx hvis deres biologiske forældre er utilfredse med anbringelsen. Børnene fortæller især om samværet med de biologiske forældre som noget af det, der kan give store problemer – bl.a. hvor meget og hvordan de skal ses.

BARE ET JOB

En del plejebørn er bevidste om, at der er økonomi indblandet i forholdet til plejeforældrene. Og penge kan få en stor betydning, når børnene oplever, at de er plejeforældrenes arbejde – at de får penge for at have børnene boende – og i nogle tilfælde vælger at spare på udgifter til plejebørnene. Nogle har fx oplevet, at de ikke er blevet taget med på ferier eller ture, fordi plejefamilien valgte at tage af sted, når de skulle pleje deres egen familie. Det kan give en følelse af ikke rigtig at høre til – og af, at plejefamilien kun har en for pengenes skyld.

Nogle børn afprøver pengespørgsmålet på plejeforældrene. Kamma på 16 år fortæller, at hun under skænderier har kunnet finde på at sige til sin plejemor, at hun forskelsbehandler og kun har fået hende for pengenes skyld. Men da plejemoren engang reagerede ved at blive rigtig ked af det, tror Kamma ikke længere, at det faktisk er tilfældet.

De fleste plejebørn fortæller, at de bliver behandlet som en del af familien, og at det

er meget vigtigt for dem. Men der er også enkelte, der har oplevet, at plejeforældrene har forskelsbehandlet, især i forhold til deres egne børn. Bl.a. Liva på 16 år: ”Altså jeg tror kun, det er mig, der sådan har lagt mærke til det. Men nogle gange så føles det som om, der er blevet forskelsbehandlet i forhold til deres rigtige børn.”

Mange af plejebørnene i Børnerådets undersøgelse fortæller, at det betyder meget, at man ved, hvor længe man kan blive boende i plejefamilien, og om man skal flytte, når man fylder 18 år. For Andrea på 17 år, var det rart at få snakket om, for hendes biologiske mor havde fået hende overbevist om, at Andrea skulle flytte fra plejefamilien og bo alene, når hun blev 18 år:

”Det har vi snakket om, for jeg har været sådan lidt bange for, når jeg så bliver 18 år, om jeg så ville blive sparket ud af plejefamilien, men det bliver jeg ikke.” ■

VEJLEDNING OM SÆRLIG STØTTE TIL BØRN OG UNGE OG DERES FAMILIER PUNKT 468

”Det er vigtigt, at plejefamilien er klar over, at opgaven som plejefamilie kan være en forpligtelse, der rækker langt frem i tiden, og at opgaven også indeholder et følelsesmæssigt engagement, bl.a. i forhold til barnet, dets familie og netværk.”

DET VIRKER FOR BØRNE:

- **NÅR MAN bliver behandlet som plejefamiliens egne børn**
- **NÅR PLEJEFAMILIEN hjælper med lektier og sund livsstil**
- **NÅR PLEJEFORÆLDRENE er lyttende, forstående, støttende og gode at snakke med**
- **NÅR PLEJEFAMILIEN hjælper en med at bevare kontakter til gamle venner og familie**
- **NÅR MAN selv må være med til at bestemme, hvor meget man vil se sin biologiske familie**
- **NÅR PLEJEFAMILIEN er glad for børn og ikke tager dem for pengenes skyld**
- **NÅR PLEJEFORÆLDRENE ikke råber og skælder for meget ud – især i starten**
- **NÅR PLEJEFAMILIEN giver ekstra plads til at 'træde ved siden af', lige når man flytter ind**
- **NÅR PLEJEFAMILIEN kender ens baggrund og familie**
- **NÅR PLEJEFORÆLDRENE jævnligt snakker med en om, hvordan det går, og hvad der evt. skal ændres**
- **NÅR PLEJEFAMILIEN er en familie 'for altid' og plejeforældrene taler med en om, hvad der skal ske, når man fylder 18 år.**

PLEJEFAMILIER SKAL HAVE DE RETTE MOTIVER OG VIDE, HVAD DE GÅR IND TIL

Hovedparten af de plejefamilieanbragte børn, som Børnerådet har talt med, er glade for at bo i deres plejefamilie. Men en del af dem – og en del af de institutionsanbragte børn – har også forliste plejefamilieforhold med sig i bagagen. Børnenes fortællinger og anbefalinger baserer sig altså på både vellykkede og mindre vellykkede oplevelser med anbringelser i familiepleje. Børnene er især optagede af, at plejeforældrene skal være godt forberedte på, hvad det indebærer at få et plejebarn. Barnet skal føle sig som en del af familien og helst behandles, som var det plejeforældrenes eget barn, fx komme med på alle ture, ferier og fødselsdage i familien. Derfor skal plejefamilien være klar til at tage det nye barn ind i familien med alt, hvad det indebærer.

Når børnene oplever, at en plejefamilieanbringelse ender, kan det skyldes, at barnet selv ønsker at bo et andet sted. Men for andre vil det føles som et personligt nederlag, hvor de bliver fravalgt, fordi de er for vanskelige. Hvis man vil undgå brud i plejefamilieanbringelserne, kræver det for det første, at plejefamilierne er godt nok rustet til opgaven, inden barnet flytter ind, og for det andet, at de løbende modtager supervision og uddannelse i at håndtere børn med særlige vanskeligheder, som fx stærkt omsorgssvigtede børn eller børn med forskellige diagnoser.

Børnenes fortællinger og anbefalinger viser, at der er god grund til at have fokus på den undervisning og supervision, som plejefamilierne ifølge loven skal have, så alle familierne kvalificeres til at have et barn eller en ung i pleje. Børnenes budskaber til plejefamilierne er meget konkrete og kan bruges direkte i den undervisning, de modtager. At klæde plejefamilierne på til at forstå børneperspektivet handler dels om at give dem mere almen viden om anbragte børns syn på anbringelserne, og dels om at styrke de enkelte plejeforældres evne til at forholde sig lyttende og responderende til deres eget plejebarn.

Nogle af de plejebørn, Børnerådet har mødt, er meget optagede af, at deres plejeforældre får penge for at have dem boende. De frygter, at de måske kun har taget dem for pengenes skyld. For børnene er det derfor heller ikke nogen selvfølge, at de kan få lov at blive boende, så længe de vil. Det er derfor vigtigt, at plejefamilierne i højere grad gøres bevidste om, at de som udgangspunkt indgår i en livslang relation til et barn, og at plejeforældredrejobbet ikke ophører den dag, barnet fylder 18. Samtidig er det vigtigt, at de sørger for at tale med deres plejebarn om disse forhold meget tidligt i anbringelsesforløbet.

En stor del af plejebørnene i undersøgelsen fremhæver, at de i starten hos plejefamilien oplevede en stor usikkerhed, som bundede i et ønske om at gøre det så godt som muligt, så plejefamilien ville kunne lide dem og acceptere dem fuldt og helt. De ønsker, at der kommer et særligt fokus på tilvænningsperioden, hvor plejeforældrene skal være ekstra opmærksomme på ikke at skælde ud og i det hele taget være tålmodige med dem. ■

Jeg prøver at se det som noget midlertidigt. Der er jo aldrig noget andet sted end hos ens forældre, som, man rigtigt føler, er ens hjem.

BIOLOGISK FAMILIE

**”DET ER VIGTIGT AT HAVE ET
FORHOLD TIL SIN MOR
– BARE IKKE TIL MIN MOR”**

Trods svigt er mange anbragte børn stadig stærkt loyale over for deres forældre. Og de savner dem voldsomt, selv når de godt ved, det er bedst ikke at bo derhjemme. Andre har truffet en velovervejet beslutning om, at de ikke vil have mere kontakt. Men det kan være vanskeligt at slippe for.

LIVS MOR HAR TRE HUNDE, selv om Liv er allergisk overfor dem. Moren har også et vildt temperament. Hun er i det hele taget svær at have som mor, synes 16-årige Liv, der faktisk helst var helt fri for at have kontakt med hende:

”Jeg er ikke så vred på hende mere, som jeg har været. Det er ligesom – man har ikke lyst til at se en person, hvis man ikke bryder sig om personen (...) Sådant har jeg det også lidt med min mor, hun er ikke en, jeg sådan bryder mig om. Jeg er lidt nødt til at se hende nogle gange, fordi hun er min mor,” konstaterer Liv. Fra hun var 14 år, har hun boet hos den plejefamilie, hun har været i aflastning hos, siden hun var tre år.

Det er Livs plejemor, der fastholder, at hun skal holde kontakt med sin biologiske mor. Og Liv synes da også, at det er vigtigt at have et godt forhold til sin mor – bare ikke til hendes mor:

”Det er vigtigt, hvis man har en sød mor, der passer sammen med én. Jeg synes bare ikke, mig og min mor har noget. Vi får aldrig et forhold.”

IKKE FLERE CHANCER

Nogle børn har oplevet så mange svigt fra deres forældres side, at de ikke længere ønsker at fastholde kontakten med dem. De føler, at de har givet deres forældre chancer nok. Men nogle gange kan det være svært at få opbakning til et midlertidigt eller egentligt brud hos sagsbehandlere, plejeforældre eller pædagoger, som arbejder hårdt for, at børnene skal få et godt forhold til deres forældre. Nogle gange orker børnene bare ikke mere.

Frida på 17 år har fx besluttet ikke at se sin far mere. Hun var nået til et punkt,

hvor hun var træt af at prøve at få det til at fungere, for det endte altid i ballade. De voksne på anbringelsesstedet vil hele tiden snakke med hende om det, men hun synes, der er alt for stort fokus på at bevare relationen mellem anbragte børn og deres forældre:

”Hvis du kigger i Barnets Reform, står der noget med at være anbragt, og så står der først, at der skal arbejdes med relationen til forældrene, og så står der bagefter noget med skole osv. Men det med forældrene står bare sådan over alt det andet, som om det er det vigtigste. Men det var det bare ikke for mig. (...) Det er selvfølgelig vigtigt at snakke om det, men ikke hele tiden. Hvis de føler, at jeg gør noget forkert, så må de godt diskutere med mig, men de kan ikke blive ved med at sige de samme ting hele tiden.”

Det er dog et mindretal af børnene i Børnerådets undersøgelse, der har brudt eller ønsker at bryde kontakten med deres biologiske forældre. Enkelte kender ikke deres forældre eller har forældre, der ikke vil snakke med dem, og nogle har forældre, som ikke er i stand til eller har meget svært ved at være faste og solide støtter i børnenes liv.

Men der er også mange børn, der har tætte relationer til deres forældre og oplever, at de får god støtte hjemmefra. Fx fortæller Sigrid på 15 år, at hun ikke kan bo hos sin far, fordi de bliver uvenner, men at han altid hjælper, når hun beder om det.

En del børn fortæller, at de har fået et bedre forhold til deres biologiske forældre, siden de blev anbragt. Det gælder fx for 16-årige Ronni:

”Jeg føler, at mine forældre er begyndt at snakke bedre sammen, og jeg taler bedre

med mine forældre. Så jeg er ikke helt utilfreds med at være blevet fjernet hjemmefra.”

AFSKEDSTÅRER OG SAVN

Flere børn fortæller om svære afskeds-scener, da de skulle flytte væk hjemmefra. En af dem er Felix på 18 år. Han fortæller, at det var hans stedfar, der kørte ham af sted, men det hårdeste var at se moren græde.

”Hun stod og græd den dag. Jeg har aldrig haft nemt ved at græde, for jeg kan ikke lide det. Blandt andet fordi min far har sagt, at det er svagt at græde. Og jeg har altid grædt, når han har banket mig. (...) Så jeg kan ikke lide det. (...) For selvom det var vores egen beslutning, så var det stadig hårdt, at det faktisk er det tredje barn, der skal væk.”

For rigtig mange af de anbragte børn synes savnet af mor og far at være et grundvilkår ved anbringelsen. Det gælder særligt for dem, der bor på institutioner, og især i starten af deres ophold savner de deres forældre. Det er også tilfældet, selvom børnene selv kan se, at det er bedst for dem ikke at bo hjemme.

Det er blandt andre Aksel og Kristian inde på:

”Det er også det, der er sværest, det er ens familie. Man tænker ikke på sine venner, det gjorde man kun, da man var hjemme, der var man jo aldrig sammen med sin familie, men nu begynder man at tænke over, hvad ens familie er.”

Isabella på 16 år har især savnet sin lillesøster:

”Det var lidt svært i starten, kan jeg huske, for jeg er vant til at passe på hende – hun var der jo altid, ikk? (...) Altid lige op og give et godnatkram eller sige hej eller

Jeg er lidt nødt til at se hende nogle gange, fordi hun er min mor.

LIV 16 ÅR

godmorgen eller de der ting, man nu gør normalt jo. Det havde jeg været vant til.”

Mange anbragte børn har et nært forhold til deres søskende. Cecilie på 14 år savner sin lillesøster, som hun også er bekymret for. For mens Cecilie er anbragt i netværkspleje hos mosteren, er søsteren stadig hos deres mor, der ifølge Cecilie mest 'sover og drikker'. Søskende er de familiemedlemmer, som flest af de anbragte børn gerne ville se mere til. I det hele taget vil børnene gerne have mere indflydelse på, hvilke familiemedlemmer de skal se og hvor ofte. En del af de børn, Børnerådet har talt med, fortæller også om glæden ved at være anbragt samme sted som sine søskende. Og om vigtigheden af at få støtte til at se hinanden, hvis det ikke er tilfældet.

I KLEMME

Flere af børnene fortæller, at de af og til føler sig i klemme mellem de voksne på anbringelsesstedet og deres biologiske forældre. Joan på 15 år synes fx, at det er uretfærdigt, at hun får skæld ud af pædagogerne for at tage bussen hjem fra et besøg hos moren, når aftalen er, at moren skal køre hende:

”Det er jo ikke mig, der siger: 'Mor, du skal ikke køre mig, jeg kan godt selv.' Det er min mor, der siger: 'Jeg har ikke så mange penge, så jeg sætter dig bare på bussen.' Det er også meget nemmere, altså.”

Joan har også fået skæld ud af pædagogerne for at have siddet for meget ved computeren og for at gå for sent i seng,

når hun er hos sin mor. Joan oplever, at pædagogerne er efter hende, når hendes mor har været på besøg på opholdsstedet, og pædagogerne har hørt, hvad Joan har lavet sammen med hende i weekenden.

Hun siger:

”Lige så snart min mor er ude af døren, får jeg den største skideballe. 'Du skal ikke sove længe, du skal ikke gå for sent i seng, og du skal ikke sidde med din computer om aftenen.' Nogle gange lyver min mor og mig om, hvor meget jeg har siddet ved computeren.”

Selv hvis børnene nogle gange selv tager afstand fra deres forældre, er det vigtigt for dem, at andre ikke siger noget grimt om dem. Omvendt er det heller ikke rart, hvis de biologiske forældre er negative og mistroiske over for fx plejeforældrene. Det oplever 16-årige Liv, som i mange år var i aflastning hos Susanne, der i dag er hendes plejemor:

”Min mor har aldrig snakket særlig pænt om Susanne til mig og har altid sagt, at jeg ikke skal komme mere hos hende. Susanne er rigtig sød ved min mor og giver hende fødselsdagsgaver og inviterer hende på café. Så et eller andet sted, så tror jeg godt, min mor kan lide hende. Men hun siger det ikke.” ■

DET VIRKER FOR BØRNE:

- **NÅR MAN har medindflydelse på, hvor ofte man kan se sine forældre og søskende**
- **NÅR FORÆLDRENE og de voksne på anbringelsesstederne viser hinanden respekt, fx i måden de taler om hinanden på**
- **NÅR DE VOKSNE på anbringelsesstederne bakker op om børnenes beslutninger om at se – eller om ikke at se – forældrene**
- **NÅR FORÆLDRENE også får støtte til at få det bedre, mens man er anbragt**
- **NÅR MAN bliver støttet i at få et bedre forhold til sine forældre**

BØRNEKONVENTIONEN ARTIKEL 9, STK. 3

3. Deltagerstaterne skal respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv.

BIOLOGISK FAMILIE

36 ud af 62 børn synes, der altid bliver taget hensyn til deres mening om, hvor meget de kan se deres biologiske familie.

19 synes, dette hensyn kun bliver taget nogle gange.

17 ud af 64 ville gerne se deres mor mere.

19 ville gerne se deres far mere.

27 ville gerne se deres søskende mere,

15 ville gerne se deres bedsteforældre mere.

FORHOLDET TIL DEN BIOLOGISKE FAMILIE SKAL PLEJES – MEN IKKE FOR ENHVER PRIS

MED BARNETS REFORM er der kommet et stort fokus på at inddrage de anbragte børn i bestræbelserne på at vedligeholde kontakten til anbragte børns netværk. Men det er vigtigt, at socialpædagoger og sagsbehandlere ikke stirrer sig blinde på forældrerelationen, men lytter mere til barnet - for børnene i Børnerådets undersøgelse fortæller om vanskelige forhold til deres forældre. Mens nogle ønsker at afskære forbindelsen til dem helt eller delvist, går andre med drømmen om at flytte hjem igen. Men ofte er de bevidste om, at deres forældre og de selv skal have det bedre, for at det kan ske. Fælles for dem alle er det dog, at de ønsker medbestemmelse i forhold til, hvor meget de kan se deres familie – ikke bare forældrene, men også søskende og andre dele af familien.

Børnene bryder sig ikke om, at sagsbehandlere og pædagoger træffer beslutninger om deres samvær med familien hen over hovedet på dem. I stedet ønsker de at blive hørt og respekteret og at få en ærlig forklaring på, hvorfor deres ønsker ikke kan indfries, hvis det er tilfældet.

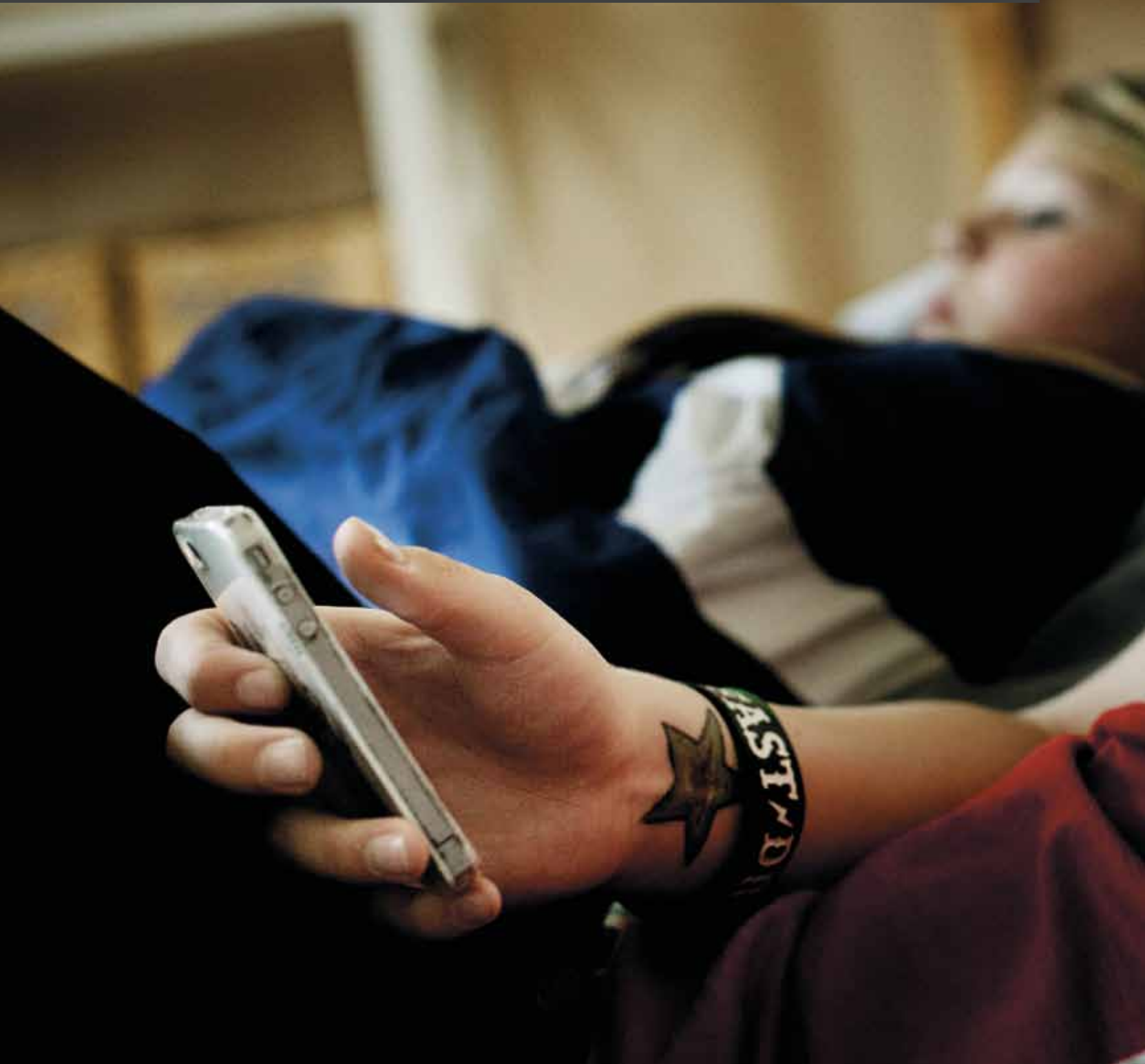
Det ligger de fleste børn på sinde, at deres mor og far har det godt. For de børn, der er anbragt uden for hjemmet, kan forældrenes velbefindende endog være kilde til store bekymringer. For forældrenes tilstand og situation kan være afgørende for både kvantiteten og kvaliteten af børnenes hjemmebesøg.

En del børn fortæller, at de får støtte af pædagogerne til at få et bedre forhold til deres forældre. Børnene er fokuserede på, at der skal ske en udvikling i relationen, og mange oplever, at den rent faktisk finder sted, når de er væk hjemmefra. Men det rykker allermest, når mor eller far også får hjælp og støtte til at klare deres liv – ved siden af barnets hjælp og støtte på anbringelsesstedet. Det mærker børnene.

For nogle børn kan det betyde, at de en dag kan komme hjem at bo igen, mens det for andre 'kun' vil betyde et sundere og mere vellykket forhold til de forældre, som de – trods en mere permanent anbringelse – fortsat vil have i deres liv. ■

VENNER OG FRITID

”DEM, DER BOR HER,
ER JO OGSÅ MINE VENNER”

Jeg vil ikke kalde dem venner, for der er mange op- og nedture. Jeg vil bare kalde dem bofæller.

METTE 12 ÅR

Venner betyder rigtig meget for anbragte børn. Nogle finder nye bedste venner på anbringelsesstedet, andre finder dem i lokalmiljøet eller forsøger at bevare gamle venskaber. Men det kan være svært, hvis de voksne ikke støtter op om venskaberne.

ELLIOT PÅ 15 ÅR betragter sine venner fra et tidligere opholdssted som sine rigtige venner. Nu, da han er flyttet til et nyt opholdssted, orker han ikke at begynde forfra med at skabe relationer og udsætte sig selv for skuffelser igen.

Han er i gruppen af børn, der bliver anbragt gentagne gange forskellige steder. Baggrunden er ofte, at de har været hjemtaget af deres biologiske familie, men at det alligevel ikke gik. Og nogle af de børn, der anbringes gentagne gange, fortæller, at det går ud over deres lyst til at skabe nye relationer.

VENNER ELLER BOFÆLLER

Omvendt fortæller en del af børnene, at de har et godt forhold til dem, de deler anbringelsessted med:

”Der er mange af dem, jeg betragter som mine gode venner. Det gør det selvfølgelig bedre at bo her, at man ikke er uvenner,” siger Marcus på 17 år, der har været tre år på sit anbringelsessted. Den jævnaldrende Laila fortæller også, at hendes bedste venner bor på anbringelsesstedet, men gør samtidig opmærksom på, at det er lettere at blive uvenner med dem, man bor tæt med:

”Man bliver nemt uenig om mange ting – man kan hurtigt komme op at skændes om alle mulige ligegyldige ting.”

Olivia på 18 fortæller om intriger, konflikter og ligefrem at gi’ hinanden ’en på

hovedet’ som noget, der er en uundgåelig del af samværet mellem de unge på hendes opholdssted, men hun sætter samtidig meget stor pris på venskaberne:

”Man får det der fællesskab, når man rigtig kommer ind på livet af hinanden, og man bliver gode venner med folk, der bor her.”

Enkelte af børnene betragter dem, de bor sammen med, som søskende, men for mange har de hverken status af venner eller søskende. Mette på 12 år siger:

”Jeg vil ikke kalde dem venner, for der er mange op- og nedture. Jeg vil bare kalde dem bofæller.”

Andre børn kan heller ikke se, hvorfor de skulle være venner med dem, de bor sammen med – de har jo ikke selv valgt deres selskab:

”Jeg ser dem ikke som venner. Dem, jeg bor sammen med, er bare børnehjemsbørn,” konstaterer Isabella på 16 år.

AT HØRE TIL

Man skal ’passe ind’, hvis man skal føle sig som medlem af den børnegruppe, man er anbragt i. Og en del af børnene synes ikke, at de voksne tænker sig om før anbringelsen; når de ser sig selv i gruppen af børn på stedet, føler de sig fejlanbragt. Andre finder sig til rette efter en svær start:

”De andre syntes, jeg var pisse irriterende (...) De var ikke typer, som festede og var ude sammen med piger. Anden dag, jeg var

der, havde jeg allerede besøg af en pige. De var lidt misundelige, tror jeg (...) Efter fire-fem måneder fik jeg et mere tæt forhold til de andre, og vi begyndte at snakke bedre sammen og fortælle hinanden, hvordan vi synes, vi havde været over for hinanden,” fortæller Noah på 17 år, mens Laila på 17 år konstaterer:

”Hvis man har den dér bitchy attitude, så bliver man bare ikke godt modtaget af de andre.”

Hvis man føler sig tilpas i børnegruppen, er der ikke altid det store behov for voksne på det sociale plan.

Fx siger Bjarke på 15 år, at han ikke er typen, der græder eller har brug for at snakke med voksne – han vender det hellere med sine ’gutter’.

Elliot på 17 år har ingen gutter omkring sig. Han har boet 11 forskellige steder og synes, at det nuværende sted er det værste af dem alle. Han føler ikke, at han passer sammen med de andre:

”Det sted, jeg kom fra, der var folk ikke psykisk syge og blev ikke indlagt i tide og utide og kørt på skadestue og sådan.”

Andre børn kan godt se en idé i, at børnegruppen ikke er alt for homogen, der hvor de bor. Det gælder fx Simon på 17 år:

”En af grundene til, at det her sted er så godt, er, at det ikke kun er unge, der er ude i dårligt selskab. Det er meget bredt, der er både nogle små, som man kan være et godt forbillede for, og nogle store at se op til.”

AKTIVITETER RYSTER SAMMEN

Børnene ved, at det er vigtigt at få tingene til at fungere i hverdagen, og at det er lettest, når man ikke er uvenner eller spreder rygter om hinanden. Det undgår man bedst, hvis pædagogerne hjælper med at løse konflikter børnene imellem – og hvis de hjælper børnene med at lære hinanden at kende og skabe en fælles identitet, fx ved at arrangere aktiviteter. Frida på 17 år fortæller:

”Vi er vant til at være på ture, og det gør, at man bliver rystet sammen med de andre. Hvis man er ny, lærer man pædagogerne at kende på en helt anden måde. (...) Alle snakker med alle – det gør jeg måske ikke normalt med Yusef. Ham snakker jeg skide godt med på sådan nogle ture.”

I det hele taget er børnene glade for aktiviteter i fritiden – en del efterspørger flere og fortæller, at de keder sig. Dog går de fleste til en eller flere fritidsaktiviteter. Bjarke på 15 år er begejstret for det, de kan på hans opholdssted. Han fortæller, at de lærer at sejle speedbåd, får betalt knallertkørekort, speedbåds-certifikat og dykker-certifikat, kommer ud at rejse, og at de har en crossbane.

”Opholdssted, det er det fedeste! Jeg kan nogle ting, jeg ikke ville kunne derhjemme”, siger Bjarke.

En del plejebørn fremhæver også fritidsaktiviteter og ture, fx muligheden for at lege i en have, have kæledyr eller at

komme på familieudflugter, som noget af det gode ved at bo i plejefamilien.

Både børn i plejefamilier og børn fra institutioner fortæller desuden om fritidsaktiviteter, som fx at gå til fodbold, som en god måde at få nye venner på i anbringelsesstedets lokalområde. Dog kan det være forbundet med en del frustration, hvis man ikke rigtig passer ind eller bliver mødt med fordomme. Oscar, som bor på et opholdssted, fortæller:

”Nu har jeg gået til fodbold, og det værste er, at de ved, at jeg bor sådan et sted her, og så kan de få nogle tanker, og så kan de tale bag om ryggen på mig, og det kan jeg simpelthen ikke holde ud.”

SMIDIGERE REGLER

Når børn udefra skal på besøg på anbringelsesstederne, kan stramme regler stå i vejen for gode oplevelser. Nogle af de anbragte børn ved, som Oscar, at de skiller sig ud i lokalmiljøet. De bliver konfronteret med myter om børnehjemsbørn, og de er også bevidste om, at nogle af kammeraternes forældre betragter dem som dårligt selskab. Derfor er det meget vigtigt, at andre børn får en god oplevelse, når de er på besøg. 14-årige Hanne har oplevet, at det kan fungere:

”Alle er super søde, når der kommer en ven med hjem. De voksne siger til de andre, at de skal dæmpe sig lidt, fordi jeg har en veninde på besøg. Så skal vi opføre os

lidt ordentligt, så de ikke tror, at vi er gale’, siger de.”

Men der er andre anbragte børn, som ikke synes, det fungerer. Specielt er nogle af børnene trætte af, at der er restriktioner i forhold til det andet køn – at de eksempelvis ikke må lukke døren ind til værelset, når de har besøg. Eller at besøg af børn udefra bliver afvist med, at der ikke er tid.

Børnene oplever også, at de voksne kontrollerer deres kontakt med venner, der har dårlig indflydelse. Det er forskelligt, hvordan de ser på den indblanding – mange børn kan selv se, at det er bedst for dem at bryde nogle kontakter, fordi det giver mulighed for at slippe dårlige vaner og fx misbrug og starte på en frisk.

Samværet mellem børn og unge på samme anbringelsessted oplever nogle af børnene også som alt for kontrolleret af regler. Fx var nogle af de unge på en af Børnerådets workshops meget optagede af, at de ikke måtte besøge hinanden på tværs af afdelingerne. Andre synes, at der er alt for stramme regler for, hvordan kæresten må se hinanden. Børnene mangler forståelse for reglerne og efterspørger indflydelse på udformningen af dem.

KONTAKT MED GAMLE VENNER

Når man bliver anbragt, og særligt hvis man flytter langt væk, kan det være svært at holde kontakten med gamle venner ved lige. Og som Olivia fortæller, ved man

Der er mange af dem, jeg betragter som mine gode venner. Det gør det selvfølgelig bedre at bo her, at man ikke er uvenner.

MARCUS 17 ÅR

også, at det på sigt kan blive svært at holde kontakten med dem, man nu bor sammen med:

”Når man flytter på opholdssted, så mister man jo mange gange kontakter ude fra den virkelige verden, de skoler man kommer fra og alt muligt (...). Så får man nære venner her, men problemet er så, når de engang flytter, og man selv engang flytter, så bor de måske på Sjælland, og man selv bor i Sønderjylland. Det er jo ikke til at holde ud.”

Flere af børnene er enige om, at de gerne vil have hjælp fra pædagoger og plejeforældre til at bevare kontakten til gode venner, dér hvor de har boet før. Især blandt børn, der er anbragt på institution, savner mange kontakt med gamle venner – som Jeppe på 15 år:

”Mine gamle kammerater bor langt væk, og jeg kan ikke lige besøge dem og kun i weekenden, og det er sådan lidt træls.” Jeppe kunne godt tænke sig mere kontakt med de gamle venner, og at få hjælp til at holde kontakten.

15-årige Sofus har til gengæld fået hjælp af sine plejeforældre til at bevare kontakten til sin bedste ven:

”Jeg synes, det er rigtig rart, at de har interesse for, at jeg har kontakt med mine venner.”

Venskaber på lange afstande, typisk fra hjemegnen eller fra tidligere anbringelsessteder, holder børnene bl.a. aktive via nettet eller mobilen. Derfor har det meget stor betydning for børnene at have fri adgang til mobil og sider som Facebook, forklarer mange. ■

DET VIRKER FOR BØRNE:

- **NÅR DET inden anbringelsen undersøges, om barnet passer ind i børnegruppen**
- **NÅR DE VOKSNE hjælper børnene med at få og vedligeholde venskaber**
- **NÅR DER er aktiviteter, som kan ryste børnene på et anbringelsessted sammen**
- **NÅR DER er ture for alle på anbringelsesstedet – meget gerne til udlandet**
- **NÅR PÆDAGOGERNE hjælper børnene med at undgå og at løse konflikter**
- **NÅR DER ikke er for mange regler om besøg udefra**
- **NÅR MAN får støtte til at bevare kontakten til gamle gode venner**
- **NÅR MAN får støtte til at bryde med dårlige venner og vaner**
- **NÅR MAN har adgang til mobil og internet, så man kan være i kontakt med vennerne**
- **NÅR DER er penge nok til fritidsforhold**
- **NÅR MAN har et netværk eller laver noget socialt med anbragte fra andre anbringelsessteder**

VENNER OG FRITID

19 ud af de 40 børn, der er anbragt på en institution, synes, at de har for lidt kontakt med deres venner fra før, de blev anbragt

24 ud af 39 institutionsanbragte børn synes enten, der er for få eller slet ingen aktiviteter, der passer til dem, der hvor de bor.

60 ud af 63 børn har en eller flere venner der, hvor de bor

BØRNEKONVENTIONEN ARTIKEL 31

1. Deltagerstaterne anerkender barnets ret til hvile og fritid, til at lege og dyrke fritidsinteresser, som er passende for barnets alder, og til frit at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv.

2. Deltagerstaterne skal respektere og fremme barnets ret til fuld deltagelse i det kulturelle og kunstneriske liv og skal opmuntre til, at der stilles passende og lige muligheder til rådighed for kulturel, kunstnerisk, fritidspræget og rekreativ udfoldelse.

FOKUS PÅ VENSKABER – FÆLLES AKTIVITETER OG VOK- SENSTØTTE ER AFGØRENDE

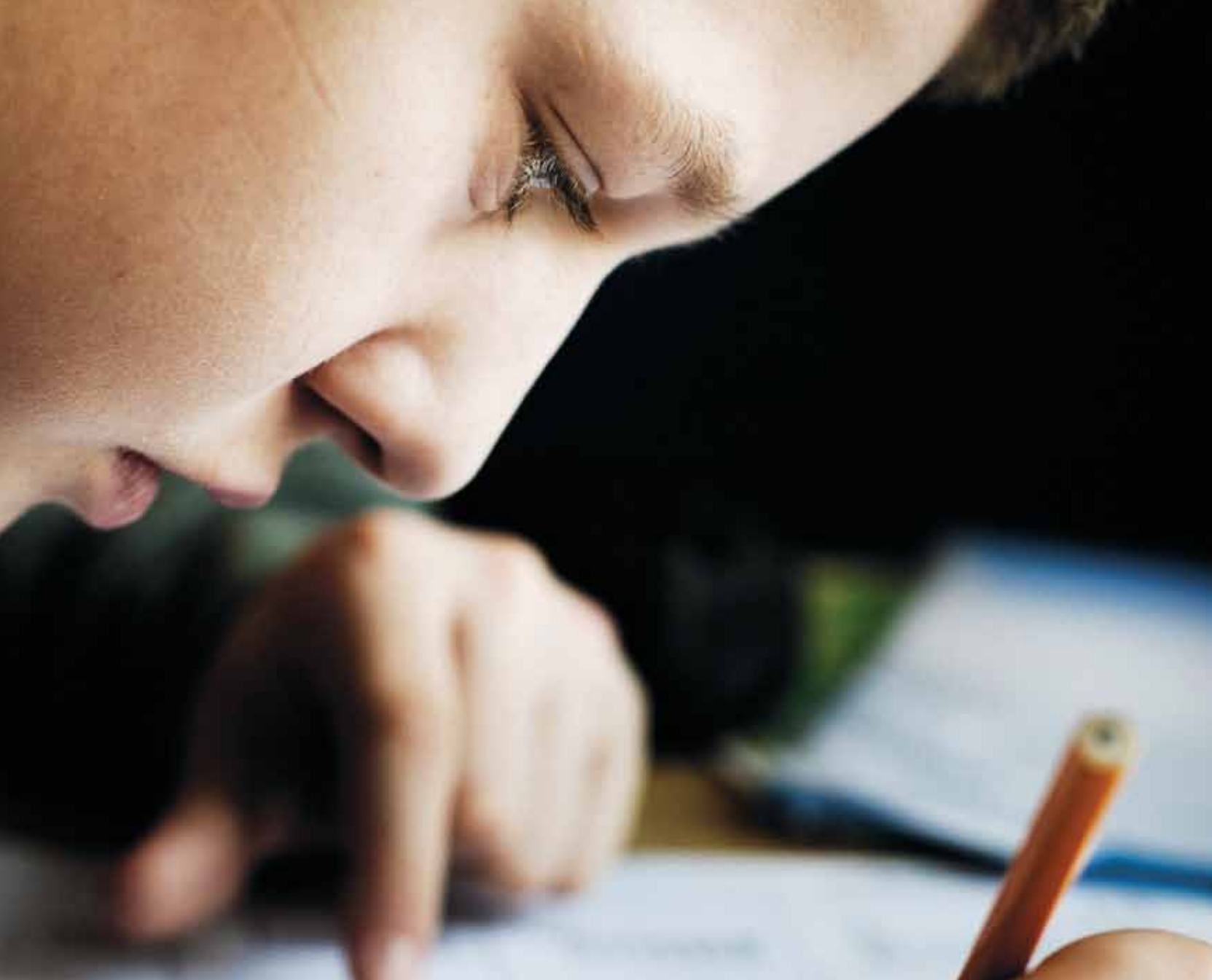
DET ER ALMENT KENDT, at børn, der bliver anbragt, er i fare for at miste forbindelsen til deres forældre, søskende, bedsteforældre mv. Derfor har man i Barnets Reform pålagt landets kommunalbestyrelser at sørge for, at kontakten til netværket holdes ved lige. Men spørgsmålet er, om man har tilstrækkeligt fokus på børnenes venner. Vi ved fra mange undersøgelser, at venskaber betyder uendeligt meget for børn. Det gælder for alle børn – selvfølgelig også dem, der er anbragt.

Børnene i Børnerådets undersøgelse fortæller, at det har stor betydning, at de voksne støtter op om venskaberne, og en del efterspørger mere støtte. Det gælder både i forhold til at indgå nye venskaber – på anbringelsesstedet eller i en ny skole – og til at holde venskaber fra tidligere steder, man har boet, ved lige. Specielt for de børn, der lige er flyttet ind på deres nye sted, er støtten til at dyrke venskaber vigtig. Børnene peger på, at det fx er vigtigt, at man på institutioner og i plejefamilier sørger for at have aktiviteter og arrangementer, der 'ryster sammen'.

Men der er også et ønske om mere støtte til at bevare relationen til venner, der ikke bor lige rundt om hjørnet. Børnene fremhæver fx de elektroniske medier som vigtige midler til at holde forbindelsen. For mange børn betyder mobilen tæt kontakt til venner, de ikke ser til hverdag, mens Facebook også giver mulighed for at følge med i vennernes liv på afstand. Der kan være situationer, hvor det er pædagogiske hensigtsmæssigt at begrænse adgangen til internet eller mobiltelefoni, men det er vigtig viden, at børnene oplever det som et meget alvorlig indgreb, når de fratages disse medier helt. Derfor er det vigtigt, at sådanne sanktioner overvejes nøje og som en selvfølge følges af en fair forklaring.

Børnene fortæller desuden, at de ønsker at blive inddraget, når de regler og sanktioner, der regulerer deres samvær med hinanden og med venner udefra, besluttet. Når de involveres i processen med at udforme dem, vil de også i langt højere grad overholde reglerne og acceptere de konsekvenser, det har at bryde dem, fortæller de.

Også fritidsaktiviteter er vigtige for de anbragte børn. De giver mulighed for at få nye venner, de er med til at styrke fællesskabet på anbringelsesstederne, og det er ofte gennem aktiviteterne i fritiden, at de anbragte børn får kontakt med lokalmiljøet. De gode eksempler, børnene i undersøgelsen fortæller om, viser, at kulturelle, sportslige og andre fritidsaktiviteter er andet og mere end tidsfordriv. Det er således vigtigt, at anbringelsesstederne tænker aktiviteterne aktivt ind i den pædagogiske tilrettelæggelse af hverdagen sammen med børnene og de unge. Og ikke mindst, at de også er opmærksomme på at sætte ind over for den stempling, som nogle af børnene fortæller, at de oplever i lokalmiljøet. ■

SKOLE OG UDDANNELSE

**”DE ER FAKTISK STOLTE AF
MIG HERNEDE PÅ SKOLEN”**

Efter, at jeg er kommet herved, har jeg fået indhentet alt det tabte.

WILLIAM 16 ÅR

Mobning, stribevis af skoleskift og andre nederlag. Anbragte børn har ofte store problemer i skolen, og langt fra alle får en uddannelse. Men det kan lade sig gøre, for en del børn blomstrer op, når de får en chance for at lære i nye rammer.

SKOLEN HAR ENORM BETYDNING for anbragte børn. Får de hjælp til at rejse sig fagligt, kan det give deres selvtillid et kæmpe boost, og det kan betyde meget i forhold til, hvordan de oplever deres anbringelse.

Måske hænger det sammen med drømmen om et helt normalt liv. Den er stærk hos anbragte børn, der bedst kender til kaos. Skal man opnå det 'normale' liv, må man lære noget og få sig en uddannelse. Det er flertallet af børnene i Børnerådets undersøgelse helt bevidste om: De oplever, at skolen og det, de formår at præstere her, har en afgørende betydning i deres liv. Når de får muligheden for at lære og udvikle sig i en struktureret hverdag, suger de til sig:

"Efter, at jeg er kommet herved, har jeg fået indhentet alt det tabte, og de er faktisk stolte af mig herved på skolen, fordi jeg har gjort det så godt. Jeg har ikke misset nogen timer, og selvom jeg ikke rigtig har gidet i skole eller været syg, så er jeg taget i skole alligevel," siger 16-årige William.

SUCCESOPLEVELSER

Trods perioder helt uden undervisning, talrige skoleskift, tit vævet sammen med mobning og andre oplevelser af skolenederlag, har mange af børnene ikke mistet lysten til at lære, når de får chancen i trygge rammer. De ser anbringelsen som en chance for at komme fagligt igen, og de kan fortælle historier om succes og udvikling – fx når det lykkes at gennemføre bestemte fag eller klassetrin. Eller komme

godt i gang med en ungdomsuddannelse. Det fortæller 16-årige Sarah om. Hun var nervøs for, at det blev for meget nyt på én gang, fordi hun både blev anbragt på en institution og skulle begynde i gymnasiet:

"Det har faktisk været lettere for mig at klare, end hvis jeg boede hjemme. Jeg har ikke haft så meget at tænke på her. Jeg var altid lidt anspændt derhjemme, og jeg var rigtig, rigtig bange for min mor. Og det var bare ikke godt."

Kristian på 14 år er også stolt af sine faglige fremskridt efter anbringelsen:

"Det betyder meget, når man får at vide, at man er rykket op og sådan noget. Det er fedt," siger han.

17-årige Jon har været anbragt en del forskellige steder. Han fortæller, at hans succes i skolen gav ham en oplevelse af selvstændighed. Når han skal pege på en god oplevelse ved sin anbringelse, siger han:

"Følelsen af selvstændighed og succes på samme tid (...) Jeg havde selv sørget for at få passet min skole hver dag og komme til tiden. Det var den selvstændighed, jeg var glad for. Og så succesen i de karakterer, jeg fik til min 9. klasses afgangseksamen – det betød rigtig meget. (...) Men det kan også bare være, at man bliver sat til noget og får at vide: 'Prøv at lave det her!', og så får succes ud af det. Det betyder rigtig meget for børn, der er anbragt, tror jeg. Det gjorde det i hvert fald for mig."

NÅR DET IKKE LYKKES

Enkelte børn fortæller, at de egentlig ikke

går særlig meget i skole, eller slet ikke går i skole lige for tiden. Det kan fx være, fordi de ikke gider og kan slippe af sted med at lade være. Men det kan også skyldes, at de simpelthen har det for dårligt til at møde op i skolen.

Nogle oplever, at man i perioder – og særligt i forbindelse med skift mellem anbringelsessteder eller hjem og anbringelsessted – kan have så mange andre problemer og udfordringer at kæmpe med, at det er umuligt at klare skolen også.

Andre oplever, at de ikke rigtig kan bruge det tilbud, de får, til noget. Eller at de ikke får hjælp fra pædagoger og lærere til at finde et tilbud, der passer til dem. Det gælder fx Oscar på 17 år, der gerne vil i praktik, men oplever, at han bliver ved med at foreslå steder og selv må ringe rundt – uden opbakning fra de voksne.

For børn i de situationer bliver skolen blot en slags opbevaring – man går i skole for at fordrive ventetiden, til man kan starte på noget andet, eller til man sikkert alligevel skal flytte.

INTERN SKOLE

En del af de anbragte børn får undervisning i en intern skole på institutionen, hvor de bor, eller på en kommunal specialskole. Det har sine fordele og ulemper.

Nogle er rigtig glade for de alternative undervisningsformer, de tilbydes. Blandt andet kan de nogle steder kombinere den boglige undervisning med praktiske fag og arbejde på værksted – flere fortæller, at de

synes, at de lærer noget på specialskolerne i modsætning til de skoler, de tidligere har gået i.

Et sted er eleverne i en intern skole for eksempel meget glade for, at de kan ud-danne sig til dykkerinstruktører. Samtidig bruges dykningen som en tilgang til at lære mere traditionelt fagligt stof, blandt andet fysik.

Hanne på 14 år går på specialskole. Lige-som mange andre af børnene, er hun også godt tilfreds med at gå i en skole, der tager særlige hensyn:

”Jeg kan godt lide min skole. Den er meget speciel, for den tager jo individuelle hensyn til børns behov og alt sådan noget. Det, synes jeg, er godt.”

Der er dog også en del oplevelser med undervisning, der ikke fungerer på interne skoler og fortællinger om, at der ingenting sker, hvis man udebliver fra undervisningen. Christian, der er 15 år, siger, at han på et tidligere anbringelsessted ikke kunne få lov at deltage i fritidsaktiviteter om eftermiddagen, hvis han ikke havde været i skole, men på den nuværende institution, kan han ikke se, at der er konsekvenser af at forsømme skolen:

”En af de andre kan sgu stå op klokken kvart i tolv. Og så kan han alligevel tage til fodbold om aftenen. Så kan jeg også.”

Selv om mangel på konsekvens kan friste til pjæk, er det ikke nødvendigvis det, børnene vil. Nogle vil faktisk gerne have mere undervisning – og den skal også være bedre. Jeppe på 15 år, får undervisning på sit opholdssted, men er ikke helt tilfreds. Han siger:

”Jeg synes det er en meget god skole den her. (...) Men der er mange, der skal have hjælp, så jeg laver mit selv. Jeg hænger i,

som man siger. Ellers kommer jeg ikke til at lave noget, hvis jeg skal vente (...) De er ikke på samme niveau, du ved.”

Jeppe er ikke ene om oplevelsen af, at der er for få lærerkræfter på skolen, og lige som andre børn i undersøgelsen, fortæller han om gentagne nedskæringer, som har ført til fyringer af både lærere og pædagoger.

GLADE FOR FOLKESKOLEN

Mange af børnene tillægger det stor betydning at gå i en almindelig folkeskole i stedet for en specialskole. Frida på 17 år forklarer, at det er vigtigt at gå på en skole, hvor der ikke kun er institutionsbørn – for så bliver man stemplet som ’børnehjems-barn’.

En anden grund til, at nogle børn fore-trækker folkeskolen, er, at det giver mulighed for at få nye venner og et socialt liv uden for anbringelsesstedet, og det tillægger børnene meget stor værdi:

”Det bedste er, at vi er sammen og sammen med andre, og at vi kommer lidt væk fra opholdsstedet og de pædagoger, der er her,” siger 12-årige Sebastian. Hans kammerat, Mads, er enig i, at det er mere spændende, bl.a. fordi der er flere børn, man kan lege med.

ÅBENHED SKAL AFTALES

De børn, der går i folkeskole, har forskellige ønsker til, hvor meget åbenhed der skal være, om at de er anbragt. Men de vil under alle omstændigheder meget gerne have, at læreren forholder sig til deres situation. Og de vil spørges om, hvad der må og ikke må nævnes – for eksempel inden læreren præsenterer dem for klassen.

Nogle foretrækker at bevare det som en hemmelighed, at de ikke bor hos deres for-

ældre. De lader helt være med at fortælle, at de er anbragt. De har ikke lyst til at skille sig for meget ud fra de andre i klassen eller svare på flere spørgsmål.

”På nogle af de akutinstitutioner, jeg har boet på, var der nogle, der slet ikke havde fortalt det til deres klasser. De sagde, at de boede hjemme hos deres mor,” fortæller 17-årige Frida.

Nogle plejebørn omtaler konsekvent deres plejeforældre som ’far og mor’ i skolen, eller de fortæller ikke sandheden om, hvorfor de er anbragt.

Omvendt vælger mange af de anbragte børn at være åbne om deres anbringelse. De synes, at det er nemmere ikke at skulle skjule noget, men de vil gerne have hjælp fra lærere, pædagoger eller plejeforældre til at forklare klassekammeraterne, hvordan det er at være anbragt.

Både børn på institution og i plejefamilier har gode erfaringer med at have klassen med hjem på besøg. På den måde får de afmystificeret, hvad en plejefamilie eller et børnehjem er – så kan klassekammeraterne fx se, at det ikke er et sted med tremmer for vinduerne, hvor der bor kriminelle børn, og hvad der ellers er af myter. De anbragte børn ved nemlig godt, hvad man kan have af forkerte forestillinger, for de har ofte selv gjort sig tanker om det at bo på børnehjem, inden de selv prøvede det.

TAG HENSYN TIL BAGGRUNDEN

En del af de anbragte børn har oplevet lange perioder, hvor de ikke har været i skole. Nogle fortæller fx, at de ikke har været i skole i flere måneder før anbringelsen, og én har gået i hele 15 forskellige skoler.

De fleste har med andre ord haft turbulente perioder inden anbringelsen. Bør-

Det betyder meget, når man får at vide, at man er rykket op og sådan noget. Det er fedt.

KRISTIAN 14 ÅR

nene efterlyser mere støtte til skolegangen, og at der bliver taget individuelle hensyn. Det gælder ikke bare fra lærerne men fra alle voksne omkring dem, dvs. også på anbringelsesstederne. Fx er det vigtigt, at de voksne er klar til at hjælpe med lektierne. Det fortæller 11-årige Malou, der i løbet af tre måneder med lektiehjælp hos plejefamilien er blevet meget bedre til matematik. Andre børn får ikke ligeså meget støtte som Malou. Det gælder fx Cecilie 14 år. Hun er i netværkspleje, men oplever, at mosteren for tiden har mange problemer:

”Jeg ville gerne have, at min moster hun spurgte lidt mere til, hvad vi har lavet i dag. Og det kan godt være, at det er lidt barnligt måske, men jeg synes, at det er godt at få talt med hende om, hvad vi laver i skolen og om lektier og sådan noget. Fordi der var engang, hvor hun spurgte tit, og hun også hjalp mig med lektierne, og jeg syntes faktisk, at det blev hyggeligt at lave lektier med hende, så det kunne jeg godt tænke mig igen.”

Nogle af de ældre plejebørn er skoletrætte, men der er flere eksempler på, at et ophold på en efterskole kan give dem lysten til at lære tilbage. Det fortæller blandt andre Gertrud på 17 år, der går på efterskole:

”De har ikke så meget tavleundervisning. Når de har undervisning, så er det mere selvstændigt at sidde med sine opgaver. De prøver så vidt muligt at få undervisningen ud – så man ikke bare sidder. De prøver at lære folk det gennem ting og sådan noget.”

15-årige Elias er også rigtig glad for sin efterskole: ”Det er fint at være her, hyggeligt. Man får mange venner – og man lærer mere end i folkeskolen.” ■

DET VIRKER FOR BØRNE:

- **NÅR MAN** får et ordentligt skoletilbud, som passer til ens behov og ønsker
- **NÅR DER** er mulighed for at lære på anderledes og ikke-boglige måder – eller når læringen bliver koblet med noget, man har interesse i og kan se en praktisk mening med
- **NÅR DER** støttes op om skolen – blandt andet med hjælp til lektierne
- **NÅR DE** voksne omkring en hjælper til, at man ikke bliver ’stemplet’. De fleste vil gerne behandles som børn i almindelighed. Både de voksne på skolen, på institutionen og kammeraternes forældre skal være opmærksomme på dette
- **NÅR MAN** bliver spurgt om, hvad man ønsker, og hvor meget de andre skal vide. Børnene vil gerne have indflydelse på, om – og hvordan og hvornår – andre børn får at vide, at de er anbragt

FOLKESKOLELOVEN, § 1, STK. 2.

”Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.”

”

Det bedste er, at vi er sammen med andre, og at vi kommer lidt væk fra opholdsstedet og de pædagoger, der er her.

SEBASTIAN 12 ÅR

Skole-
styrelsen

STILEHÆFTE • 18 linier

SKOLEN KAN VÆRE DET STED, MAN LYKKES - MEN DET KRÆVER STØTTE

DET ER VELDOKUMENTERET, at anbragte børn klarer sig markant dårligere i skolen end andre børn. De er særdeles udsatte i forhold til at mistrives i skolen og at halte bagud fagligt. Det betyder, at de har væsentlig ringere chancer for at få en uddannelse og et arbejde, end den øvrige børnebefolkning har.

De børn, vi har talt med i denne undersøgelse, fortæller os, at der er et stort potentiale til at lave om på disse forhold. Mange børn fortæller om skolen som det sted, der for alvor kan få dem til at føle, at de lykkes. Børnenes oplevelser og fortællinger peger på, at valg af anbringelsessted og skoletilbud skal hænge godt sammen, så de får et tilbud, der reelt passer til deres faglige behov og potentialer. Børnene peger også på vigtigheden af massiv støtte og opbakning fra de voksne omkring dem, fx støtte til lektierne i hverdagen. Desværre er det ikke alle, der får støtte nok.

Nogle børn fortæller, at de - netop fordi de har skiftet skole og nu får solid støtte fra pædagoger eller plejeforældre - har fået en helt ny start, både i skolelivet og i deres sociale liv. Skolelivet og de forhold, der er særligt vigtige for børnene i den forbindelse, hænger nemlig tæt sammen med venskaber.

En del børn efterspørger også mere fokus på deres individuelle behov og hjælp fra de voksne til at blive integreret i folkeskolen. Der er ikke enighed om, hvordan dette gøres bedst, men fælles for alle børnene er, at de gerne vil inddrages i beslutningerne.

De anbragte børn vil have en skolegang og en uddannelse på lige fod med andre børn - naturligvis med udgangspunkt i deres ønsker og en realistisk vurdering af deres forudsætninger. Desværre fortæller nogle, at der mangler engagerede og kvalificerede voksne i deres hverdag, hvilket kan hindre dem i at realisere deres uddannelsesmæssige potentialer. Det er afgørende for børnene, at deres potentialer opdages og dyrkes - og det kan ikke lade sig gøre uden kvalificerede voksne. ■

MAGTANVENDELSE, REGLER OG STRAF

”NÅR DE TAGER HÅRDT FAT I ÉN, MENS MAN ER SUR, BLIVER MAN BARE ENDNU MERE SUR”

Børn oplever magtanvendelser som voldsomt krænkende, men på nogle institutioner er de en del af hverdagen. Børnene føler også, at de er underlagt for mange og usmidige regler, som kan udløse for voldsomme straffe.

DER ER STOR FORSKEL PÅ, hvor meget magtanvendelser bliver brugt på institutioner og opholdssteder i Danmark. Det fortæller de anbragte børn i Børnerådets undersøgelse. Mens nogle børn oplever, at de er en del af hverdagen, så er det et ukendt fænomen for andre børn. Langt størstedelen af børnene kender dog til det – enten fordi de selv har været udsat for en fastholdelse, har oplevet andre blive det, eller fordi de bare har hørt om det. Børnene oplever magtanvendelser som krænkende og som noget, der kan og bør undgås – eller i det mindste minimeres.

I de tre år, hvor Marcus på 17 år har boet på sin nuværende institution, har han ikke været udsat for én eneste magtanvendelse. Men på en tidligere institution oplevede han det ofte:

”Lige så snart, der var en lille konflikt, så blev man stort set lagt ned på gulvet. Man kunne dårligt nok sige ’fuck dig’ til en pædagog, så gik de over og tog fat i en. (...) Der taler vi ikke om én gang men syv-otte gange på ni måneder, vil jeg tro. Måske endda

mere (...) Der var det bare magtanvendelser for et godt ord. Det er det heldigvis ikke her. Den tid, jeg har boet her, der har ikke været nogen magtanvendelser – hverken på mig eller andre.”

17-årige Jon har også set masser af magtanvendelser. Han mener, at samtlige børn på den institution, hvor han bor, har prøvet det inden for de første 14 dage, de boede der. Og det er hans indtryk, at det er en helt bevidst strategi fra de voksnes side:

”Det er for at vise, hvem der bestemmer. Jeg synes ikke, det er i orden at bruge det på den måde. Hvis nogen er truende, som også er et af kravene for at bruge magtanvendelser, så synes jeg selvfølgelig, at det er i orden. Men jeg synes ikke, det er noget, man skal bruge for at demonstrere, hvem der bestemmer. Det er sådan, jeg oplever, at det sker her,” siger Jon, der har sat sig ind i bekendtgørelsen om magtanvendelser.

Mange af børnene mener, at magtanvendelser kan være i orden i enkelte tilfælde – men de tager stadig kraftigt afstand fra omfanget af dem og den måde, de udføres

Der kom otte pædagoger og råbte og skreg af mig – at de kunne smadre hele mit værelse, hvis de fik lyst, og sådan noget.

KRISTIAN 14 ÅR

på. Det gælder fx Emma på 17 år, der anerkender, at pædagogerne kan have gode hensigter med magtanvendelserne, men ikke mener, at det er en metode, der fører noget godt med sig:

”Pædagogerne gør det, for at man skal slappe af. Men når de tager hårdt fat i en, mens man er sur, bliver man bare endnu mere sur og kæmper mere, og så tager de endnu hårdere fat. Så det er nærmest en ond cirkel.” Og Emma mener også, at det simpelthen kan blive for voldsomt, når størrelsesforskellen mellem barn og pædagog er for stor:

”Nogle gange synes jeg, de tager for hårdt fat, for de ligger jo nærmest oven på en. Dengang jeg lige var flyttet ind, var jeg kun 13, og de er altså meget tunge (...) for de er jo meget, meget større, end vi er. Og det tænker de slet ikke på. Altså nogle gange kaster de bare en ned i gulvet, og det synes jeg bare ikke, man skal gøre mod små børn.”

At overvære et andet barn få en magtanvendelse er også ubehageligt. Det fortæller Frida om:

”Det er jo ikke fedt, og du kan jo høre på folk, at det simpelthen er helt galt oppe i hovedet på folk, og de råber, og de skriger, og man tænker bare: Godt det ikke er mig!”

FLERE VERSIONER

Når en institution har anvendt magt, skal det rapporteres til myndighederne, og børnenes perspektiv på episoden skal inkluderes. Men det er tilsyneladende ikke alle børn, der i den sammenhæng bliver spurgt til deres version. 15-årige Jeppe ved ikke rigtig, hvorfor pædagogerne fastholder ham, når det sker. Han går ud fra, at det er for at hjælpe ham, men han har aldrig selv oplevet det som en hjælp. Han ved heller ikke rigtig, om der bliver skrevet rapport om magtanvendelserne. Han tror det, men ligesom mange af børnene er han ikke sikker. Under alle omstændigheder er Jeppe aldrig blevet bedt om sin version.

Christian på 15 år tror ligefrem, at loven er blevet ændret og mener ikke, at han må hverken læse rapporten eller give sin del af forklaringen:

”Det må man ikke. På et tidspunkt var det et lovkrav, at man skulle læse det, de havde skrevet, men det blev lavet om. Så man har faktisk ikke ret til at læse det. Det kunne være meget godt, hvis man skulle det, for man oplever en situation fra hver sin side.”

En anden dreng fortæller, at arket med hans del af forklaringen blev revet midt over og smidt væk, andre at de har følt sig presset til at underskrive rapporter om magtanvendelser, selv om de syntes, at der var udeladt ting, eller der var forkerte oplysninger. Nogle børn oplever også, at det er umuligt at komme igennem med deres udgave af sagen, fordi pædagogerne holder sammen, dækker over hinanden, eller sagsbehandleren ikke tror på børnene. Som Marcus på 17 år, der fortæller om en institutionsleder, der tog kvælertag på ham. Marcus opgav at kæmpe for at komme igennem med sin version af den episode:

”Lige på det punkt synes jeg, at pædagogverdenen er korrump. Fordi, der var ikke andre end ham og mig, der så det, men så fordi han er voksen, så er det bare ham, der har ret.”

OS MOD DEM

Nogle børn fortæller om institutioner, hvor magtanvendelser i strid med loven jævnligt bliver brugt som en trussel. Nogle steder er de med til at skabe en 'os mod dem'-stemning, hvor det opleves som om, voksne og børn danner front mod hinanden. 15-årige Bjarke fortæller om sit tidligere opholdssted:

”Når de sagde: 'Nu får du godt nok en magtanvendelse!' var mit svar: 'Kom!' For de andre gutter var allerede klar på, at så blev der slagsmål. Så hoppede man med det samme på læreren, for at få ham ned.”

På én af institutionerne bruger man en bestemt metode, hvor stedets mandlige ansatte møder talstærkt op over for et enkelt barn, når de vurderer, at der er optakt til en tilspidset situation. Børnene fortæller, at anledningen kan være alt fra en af de unge, der nægter at aflevere sin mobil, til en der er aggressiv.

Kristian på 14 år har oplevet det, og han fortæller: "Så skulle der også lige komme otte voksne og stå og råbe og skrigte ad mig (...) altså det er jo fuldstændig sygt i hovedet, det dér. Så når de så kommer, så får man at vide af pædagogerne, at de bare kom for at snakke med dig. Og fra da af er det bare en stor actionfilm. De kommer og springer ind ad din dør, springer på dig og råber og skrigger, og går helt amok. (...) Altså, jeg skal sgu ikke lægge skjul på, at jeg føler mig ret truet, når der står sådan nogle voksne mænd, der råber af mig."

Kristians jævnaldrende kammerat supplerer: "Det er jo bare en bande på den rigtige side af loven".

GIV RUM TIL VREDE

Flere børn peger på, at konflikter bliver optrappet, fordi pædagogerne ikke giver nok rum, ro og fred til, at børnene kan 'køle af'. Nogle føler, at der bliver prikket til dem, indtil de eksploderer. Det kan være, hvis pædagogerne bliver ved med at snakke og ikke vil forlade barnets værelse efter en konflikt:

"Jeg går ind på mit værelse og siger: 'I skal ikke komme herind, så kommer jeg bare op at køre igen.' Alligevel vader der tre pædagoger ind og står og snakker til mig. Først siger jeg stille og roligt: 'Gå ud ad mit værelse, jeg har brug for ro nu. Så kan I stå og råbe alt det, I har lyst til ad mig senere, jeg er ligeglad.' Det var grænseoverskridende, at de ikke hørte efter, hvad jeg sagde. Jeg forstår godt, at jeg ikke må blive voldelig. Men når man har en ung, der bliver voldelig, så må man også kunne sætte

sig ind i, at man skal gå væk fra ham, når han bliver sur," siger Henrik på 17 år.

Mange af de børn og unge, Børnerådet har talt med, efterspørger i det hele taget mere selvbestemmelse over deres værelser. De har brug for et sted at være i fred, 'et helle' hvor andre – både børn og voksne – ikke kommer ind, medmindre de får lov. Børnene oplever, at deres muligheder for at trække sig tilbage er meget begrænsede, og dermed også at de har svært ved at komme uden om magtanvendelserne. Måske har man bare brug for at få afløb for sit raseri. Marcus fortæller fx, at på hans nye sted "får man mere ro til enten at gå på sit værelse, eller svine den voksne til, hvis det lige er det, man har behov for – eller gå sig en tur eller noget."

REGLER OG KONSEKVENSER ER NØDVENDIGT

De fleste børn synes, at regler og faste rammer er nødvendige – det er noget, man er nødt til at have for at få en fornuftig hverdag. Børnene fortæller bl.a. om faste huslige pligter og regler, der på forskellig vis regulerer hverdagens gøremål. Regler, som mange af børnene bakker op om, og som, de mener, er med til at forberede dem på voksenlivet. Elias synes, det er godt med reglerne i hans plejefamilie, for "hvordan skulle man ellers finde ud af, hvad man må, og hvad man ikke må?"

Mange accepterer også, at det kan være nødvendigt med konsekvens, kontrol og straf – for de kan ikke se, hvordan de ellers skulle lære noget. 17-årige Simon fortæller om forskellen på den institution, han tidligere var anbragt på, og den nuværende:

"Jeg kunne ikke rigtig administrere at bo der, for pædagogerne var lidt ligeglade, hvis man ikke overholdt reglerne. Men her er der fuldstændig styr på tingene. Der er regler. Hvis man ikke gør, hvad der bliver sagt, så kommer der bare flere regler. Så de støtter og hjælper en på den rigtige måde, i stedet for bare at være ligeglade."

18-årige Mehmet siger, at opholdsstedets regler er med til at holde ham fra dårligt selskab, og han mener også, at det kan være nødvendigt med hårde konsekvenser og straf. Men det er ikke ligegyldigt, hvordan pædagogerne gør det. Ligesom mange andre synes Mehmet, at konflikterne håndteres bedst af pædagoger, der er gode at snakke med og ikke straffer bare for at straffe, men godt kan give en lidt længere line i situationer, hvor man selv kan se, man er gået over strengen. Og det er ikke ualmindeligt, at de unge godt er klar over det. Det har Mehmet et eksempel på:

"Engang startede vi en brand, og så tog vi den der brandting og prøvede at sprøjte efter pædagogen. Det er jo ikke fordi, man selv er fejlfri."

FOR MANGE REGLER OG UHENSIGTSMÆSSIGE STRAFFE

Men selv om der blandt børnene er en udbredt accept af, at regler er nødvendige og langt hen ad vejen er til for deres skyld, synes de typisk, at der er for mange af dem – de fylder meget i hverdagen:

"Jeg synes virkelig, at det er træls, at der er så mange regler. Vi burde kun have et par enkelte, men det er sådan, at for hver ting, vi laver, hører der en regel med," siger 13-årige Johanne.

Ofte opfatter børnene reglerne som ufleksible og svære at forstå ideen med – fx synes de ikke, at de voksne skal blande sig i, hvilket tøj man går i, eller hvordan man sætter sit hår. Mange synes også, der er for mange regler for, hvordan og hvornår man må ses med venner og kærestes. Og reglerne bliver ifølge børnene håndhævet alt for stramt, hvilket Aksel giver et eksempel på:

"Jeg havde været sammen med nogen venner, og så havde jeg gået ind på Facebook, og det må jeg ikke, så nu må jeg ikke være sammen med dem. Det er lidt overdrevet, synes jeg. I stedet for at man kunne have sagt: 'Du får en chance nu, men næste

Jeg føler mig ret truet, når der står voksne mænd og råber ad mig. Det er sgu ikke så fedt.

KRISTIAN 14 ÅR

gang...’ De slår hårdt ned – altså, man skal gøre præcis, som de siger. Der er ikke plads til fejl.”

Mange af børnene giver udtryk for, at de gerne ville være med til at udforme reglerne og fastsætte de konsekvenser, det skulle have, hvis man overtræder dem. Hvis de fik mere indflydelse, ville der helt sikkert være færre straffe, som handlede om inddragelse af hævekort, netadgang og især mobiltelefoner. Det er ifølge børnene typiske men også meget upopulære straffe. Det opleves umyndiggørende og begrænsende ikke at have råd til noget, og endnu værre er det, når de voksne beslaglægger mobiltelefonen. Det har en del børn på institutioner og opholdssteder oplevet, og det kan virkelig ødelægge dagen, for uden mobilen er børnene afskåret fra kontakt med det meste af deres netværk og socialt sat ud af spillet. Derfor opfattes det som en meget mere urimelig straf, end hvad voksne måske er klar over.

En fortæller, at det er svært at sove, når mobilen er blevet taget af de voksne, da tanken om, at man ikke har den næste dag, ikke er til at klare. Og Mette på 12 år beskriver frustrationen over at være afskåret fra de sociale medier:

”Jeg vil rigtig gerne have computer, så jeg kan holde kontakt med mine venner, for det er ikke det store nu. Kun lige, når jeg har min mobil to timer. Og hvis jeg afleverer den bare tre minutter for sent, bliver den taget i en uge. De regler, dem hader jeg!” ■

DET VIRKER FOR BØRNE:

- **NÅR PÆDAGOGER finder andre veje end magtanvendelse**
- **NÅR BØRNE får lov at køle af for sig selv efter et følelsesudbrud**
- **NÅR PÆDAGOGERNE er forstående, til at snakke med og ikke for regelrette**
- **NÅR REGLERNE er fleksible og tilpasset den enkelte**
- **NÅR OVERTRÆDELSER af reglerne vurderes individuelt**
- **NÅR BØRNE har indflydelse på udformningen af reglerne**
- **NÅR PÆDAGOGERNE respekterer børnenes privatliv**
- **NÅR BØRNE selv må bestemme, hvordan de går klædt og ser ud**
- **NÅR FRATAGELSE af netadgang, hævekort og især mobiltelefonen er en sjælden straf.**

MAGTANVENDELSE

25 ud af 44 børn, som bor eller har boet på en institution, har oplevet en fastholdelse én eller flere gange. 9 har oplevet magtanvendelser fem eller flere gange

18 ud af 39 børn med mobiltelefon har oplevet at få den frataget en eller flere gange.

9 af 24 børn, der har oplevet magtanvendelse, har hver gang eller nogle gange fået lov til at give deres version af hændelsen.

15 har ikke fået lov eller husker det ikke.

BEKENDTGØRELSE OM MAGTANVENDELSE OVERFOR BØRN OG UNGE, DER ER ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET, § 41. STK. 2.

”Barnet eller den unge, der har været involveret i episoden, der udløste magtanvendelsen, skal gøres bekendt med [lederens indberetning til kommunen] og have lejlighed til at ledsage denne med sin egen redegørelse for episoden.”

MAGTANVENDELSE KAN OFTE UNDGÅS

DER ER MANGE BØRN I BØRNERÅDETS UNDERSØGELSE, der oplever, at voksne for hyppigt griber til magtanvendelse. De mener, at det ofte er unødvendigt, fordi der kan bruges andre metoder end magtanvendelse.

Børnene mener fx, at pædagogerne bør give mere rum til børnenes vrede og være mindre konfronterende i konfliktsituationerne. Det er opfattelsen blandt nogle børn, at magtanvendelse bruges som straf eller magtdemonstrationer, dvs. som pædagogiske redskaber. Med andre ord: Nogle af børnene i undersøgelsen føler sig ikke tilstrækkeligt beskyttet mod ulovlig brug af magt på opholdssteder og institutioner.

Børnene oplever, at man på nogle institutioner ser magtanvendelse som en selvfølgelig nødvendighed, mens man på andre institutioner gør alt for at undgå magtanvendelse, også selvom der ikke er forskel på børnegrupperne. Det oplever børnene som vilkårlighed – og det vidner om et meget bredt spænd i de faglige refleksioner og pædagogiske overvejelser om magtanvendelsens rolle i det danske anbringelsessystem. Derfor vil det være gavnligt med en kritisk debat i det faglige miljø om den praksis, der eksisterer omkring magtanvendelse over for anbragte børn og unge.

Børnene i undersøgelsen lægger også stor vægt på, at deres perspektiv bliver medtaget, når der indrapporteres om magtanvendelse. Når et anbringelsessted indrapporterer en konkret magtanvendelse, bør kommunen, som modtager rapporten, derfor være opmærksom på, om barnets udlægning af sagen er inkluderet.

Børnene fortæller også om procedurer og retningslinjer, der ikke overholdes, fx ved at deres udlægning af episoderne destrueres, ikke vedlægges indberetnings-skemaet eller aldrig dokumenteres. Kravet om, at barnets perspektiv medtages, når anbringelsessteder indrapporterer magtanvendelse, efterleves med andre ord ikke altid ifølge børnene. ■

SUNDHED OG TRIVSEL

**”JEG TROR FAKTISK ALDRIG,
JEG HAR HAFT DET BEDRE”**

Jeg synes, næsten alle plejebørn burde have en psykolog at snakke med, for det har hjulpet mig rigtig meget.

GERTRUD 17 ÅR

Mange anbragte børn har problemer med helbredet – både fysisk og psykisk. Men det lykkes for de fleste at få det bedre under anbringelsen.

”HVIS DER VAR NOGET MAD hjemme hos min far, så var det halvmuggent rugbrød eller færdiglavede burger fra Aldi. Jeg har ingen idé om, hvor mange gange, jeg har spist sådan noget lort.”

17-årige Henrik er ligesom mange andre anbragte børn meget bevidst om, at han lever meget sundere nu, end før han blev anbragt – selv om han på grund af et misbrug har skadet kroppen og har svært ved at spise tilstrækkeligt.

Mange af børnene har massive helbreds-mæssige problemer, når de bliver anbragt. De lider fx af depression, har selvskadende adfærd og er ofte dårligt ernæret. De kan være præget af omsorgssvigt, af eget eller forældrenes misbrug eller af mobning i skolen. Og for rigtig mange gælder det, at de i en tidlig alder har været tvunget til at tage voksenansvar, fordi alt sejlede derhjemme.

Det er ikke problemer, der bliver løst fra én dag til den næste, fordi man flytter ind hos en plejefamilie eller på en institution. Men når det handler om sundhed, fortæller de fleste børn, at anbringelsen har haft en positiv effekt. Som Sofus på 15 år, der aldrig har haft det bedre end nu, hvor plejeforældrene har hjulpet ham til en sundere livsstil. Eller Lærke på ni år, der spiser sundere nu, for hjemme hos hendes far ’lå der slik overalt’, mens Hanne på 14 år har ’lært’ at spise frugt og grøntsager.

Børnene er i det hele taget meget optagede af mad. Når de drømmer om det perfekte opholdssted – som de gjorde på en workshop i forbindelse med Børnerådets undersøgelse – drømmer de om, at stedet har rigtige kokke ansat. Eller i hvert fald at de ansatte kommer på madlavningskursus.

Mange oplever nemlig, at maden er kedelig, ensartet, og at kvaliteten afhænger alt for meget af, hvem der lige er på arbejde. Børnene vil gerne inddrages i både madplaner og i madlavningen.

FRISK LUFT, SUND KOST OG MOTION

Maden er vigtig, men børnene peger på, at de også på andre områder har glæde af at få støtte fra de nye voksne til at leve et sundere liv. De er mere aktive i fritiden, og det gør godt, siger fx Mette på 12 år, som har været i netværkspleje hos en familie på en gård:

”Jeg var ude næsten hver dag i lang tid. Og når jeg er udenfor, er jeg rigtig glad og kan sove godt.”

Også Olivia på 18 år er en af dem, der virkelig oplever, at hun får støtte til en sundere livsstil:

”Pædagogerne har gjort meget, de har arrangeret ture, hvor vi kan komme ud og løbe, de laver sund mad med grøntsager og har arrangeret ryge-stop kurser, og har købt det der nikotin-tyggegummi (...) Det er aldrig noget, vi er tvunget til, men der er mulighed for det.”

Flere af børnene fortæller, at de har tabt sig med den sundere livsstil, og det har øget deres selvtillid – for nogle har det fx betydet, at de ikke længere bliver mobbet.

ANERKENDELSE OG PSYKOLOGHJÆLP

Selvtilliden vokser også, når man bliver rost og får anerkendelse fra pædagogerne. Det sætter blandt andre Sigrud på 15 år stor pris på:

”Det hjælper faktisk meget, det der ’Wauw!’ og ’Det er virkelig flot!’ og sådan noget.”

At få hjælp til større trivsel af en psykolog oplever børnene også som noget, der rykker. Det kan være svært i begyndelsen, fordi børnene synes, det er pinligt at have brug for psykologhjælp – det er jo kun for dem, der er ’noget galt i hovedet på’, som en pige udtrykker det. Men alle de børn, som fortæller, at de har haft kontakt med en psykolog, er positive. Sigrud erklærer ligeud: ”Det ændrede virkelig mit liv.”

Gertrud på 17 år har også kun godt at sige om det at have en psykolog: ”Jeg synes, næsten alle plejebørn burde have en psykolog at snakke med, for det har hjulpet mig rigtig meget.”

Der er dog også børn, som ikke synes, de får nok hjælp til at få det bedre. De oplever, at de ikke får nogen form for behandling, selv om de har det rigtig skidt. Enkelte fortæller, at behandlingen består i, at de skal gøre rent og lave andre huslige ting, hvilket de ikke helt forstår.

En del børn har diagnoser – ofte flere forskellige – og de har et blandet forhold til, hvad det betyder for dem. På den ene side hjælper en diagnose deres omgivelser til at forstå deres reaktioner og behov bedre, på den anden side risikerer de at blive sat i bås – og altid blive vurderet ud fra fx deres ADHD-diagnose. Men de fleste børn sætter pris på den hjælp, de får af plejeforældre, pædagoger og især kontaktpædagoger til at håndtere både medicin og kontakten til sundheds- og behandlingssystemet.

NÅR DET HELE BLIVER FOR MEGET

Selv om børnene generelt oplever, at de trives bedre, efter de er kommet væk hjemmefra, er der også mange fortællinger om svære dage eller perioder med for lidt søvn,

Jeg var ude næsten hver dag i lang tid. Og når jeg er udenfor, er jeg rigtig glad og kan sove godt.

METTE 12 ÅR

dårligt humør, voldsomt savn, konflikter med forældre eller andre børn osv. Og om frustrationer over ikke at blive lyttet til, forstået og få hjælp på anbringelsesstedet. Hvis frustrationerne vokser sig for store, er det ikke ualmindeligt, at man prøver at stikke af.

Frida på 17 år stak også af og blev hentet efter tre døgn med joints, alkohol og amfetamin. Den modtagelse, hun fik af sin kontaktperson på anbringelsesstedet, havde stor betydning:

”Jeg havde det skide dårligt efter de der tre døgn, jeg var jo helt færdig oppe i hovedet. Og så lå hun bare og aede mig på hovedet, og så snakkede vi om det. Jeg kan ikke huske samtalen særligt godt, men det har ligesom givet mig et bedre forhold til dem (...) jeg begyndte at åbne mig mere op og blive en helt anden person, end jeg egentlig var, da jeg flyttede ind. Og så lige pludselig, så ville jeg godt have en uddannelse.” ■

DET VIRKER FOR BØRNE:

- **NÅR DE VOKSNE har forstand på at lave mad – de må gerne tage et kursus**
- **NÅR MADEN er lækker og smager godt**
- **NÅR MAN har indflydelse og bliver inddraget i madplaner og madlavning**
- **NÅR MAN får hjælp til at få en sundere livsstil**
- **NÅR MAN får støtte til at håndtere medicin og kontakt med sundhedssystemet**
- **NÅR MAN ikke kun bliver forstået som en diagnose**
- **NÅR PÆDAGOGERNE støtter, roser og anerkender**
- **NÅR MAN kan få støtte til en aktiv fritid, fx ved at gå til en fritidsaktivitet**
- **NÅR MAN kan få psykologhjælp**

SUNDHED OG TRIVSEL

7 ud af de 40 børn, der bor på institution, føler sig altid eller for det meste ensomme.

BØRNEKONVENTIONEN, ARTIKEL 24, STK. 1

”1. Deltagerstaterne anerkender barnets ret til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand, adgang til at få sygdomsbehandling og genoprettelse af helbredet. Deltagende stater skal stræbe mod at sikre, at intet barn fratages sin ret til adgang til at opnå sådan behandling og pleje.”

OPBAKNING OG STØTTE TIL ET SUNDT LIV – OG GERNE PSYKOLOG- HJÆLP TIL ALLE

MANGE ANBRAGTE BØRN kommer fra kaotiske livsforhold, hvor nogenlunde regelmæssige måltider med almindelig sund mad har været en sjældenhed. De har ofte en dårlig livsstil med usunde spisevaner, rygning og misbrug i kombination med enten psykiske eller fysiske diagnoser med sig, når de bliver anbragt.

Anbragte børn er altså markant dårligere stillet helbredsmæssigt end andre børn. Men et godt helbred og en sund livsstil spiller en stor rolle, hvis børnene skal fungere i skolen og sammen med vennerne og have mod, lyst og kræfter til at dyrke fritidsaktiviteter. Derfor er sundhedsfremmende indsatser vigtige i en bred forstand.

Børnerådets undersøgelse viser da også, at børnene sætter stor pris på en sundere livsstil. De vil gerne have, at de voksne omkring dem ved noget om især kost og motion. De skal motivere og bakke op om børnenes bestræbelser på at lave om på vanerne – og de må meget gerne hjælpe børnene til at sætte mål for deres fysiske trivsel, fx at tabe sig. Og så skal de fungere som rollemodeller.

En stor gruppe af børnene fortæller, at de oplever en markant forbedring af deres livskvalitet, når de får hjælp til at komme af med de usunde vaner. Mange oplever, at de spiser sundere og motionerer mere, og at det har haft stor betydning for deres velvære – såvel fysisk som psykisk. For nogle har det betydet, at de ikke længere bliver mobbet, og en del beretter om et bedre selvværd.

Det understreger, hvor vigtigt det er, når anbringelsesstederne hjælper børnene med at gennemføre livsstilsændringerne, fx ved at bakke op om motion, rygestop, vægttab og sunde søvn- og kostvaner.

At få det bedre psykisk hænger for mange af børnene også sammen med at få opbakning, ros og anerkendelse fra de voksne. I særdeleshed i forbindelse med sundhed, men også på andre fronter. Og så er psykologhjælp også helt afgørende og noget, som de fleste anbragte børn kan have gavn af.

Der er således et stort potentiale for at styrke anbragte børns livskvalitet, hvis der sættes målrettet ind på de sundhedsfremmende aktiviteter på anbringelsesstederne. ■

OM UNDERSØGELSEN

HVORDAN OPLEVES DET EGENLIG AT VÆRE ANBRAGT? Og hvad er særlig vigtigt for den gode anbringelse set i et børneperspektiv?

Det har Børnerådet i efteråret 2011 været rundt i hele landet og tale med mere end 100 børn og unge om. Børnene er anbragt på døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder, egne værelser og i pleje- og netværksplejefamilier.

Undersøgelsen er finansieret af Socialministeriet og tager sit afsæt i Godhavnsundersøgelsen, som afdækkede omfattende omsorgssvigt på en række børnehjem i perioden før Bistandslovens vedtagelse i 1976.¹ En helt central pointe i Godhavnsrapporten var, at de børn og unge, det handlede om, aldrig var blevet hørt eller inddraget. Det gav anledning til, at Socialministeriet besluttede at finansiere en undersøgelse af, hvordan anbragte børn og unge anno 2011 oplever deres situation. Hensigten med undersøgelsen var at formidle et børneperspektiv på, hvad det vil sige at være anbragt.

ORGANISERING

Børnerådets sekretariat har stået for gennemførelsen af undersøgelsen med sparring fra professor Hanne Warming, som er ekspert i børneinddragelse og medlem af Børnerådet.

For at give undersøgelsen et praksisnært og fagligt solidt fundament har Børnerådet fået faglig rådgivning af en følgegruppe af repræsentanter fra Socialministeriet, Foreningen af Danske Døgninstitutioner (FADD), Landsorganisationen af Opholdssteder (LOS), Børn & Familier, Plejefamiliernes Landsforening (PLF), Værestedet De 4 Årstider, Landsforeningen af Nuværende

og Tidligere Anbragte (TABUKA), Center for Familiepleje, Det Nationale Center for Velfærdsforskning (SFI) samt Kommunernes Landsforening (KL).

Foruden den faglige følgegruppe har også en ekspertgruppe af nuværende og tidligere anbragte børn og unge, samt elevrådet på behandlingsinstitutionen Godhavn, deltaget i tilrettelæggelsen af undersøgelsen.

BØRNE OG DE UNGE I UNDERSØGELSEN

113 børn og unge i alderen 9-21 år er med i undersøgelsen, heraf er hovedparten i aldersgruppen 14-17 år. 74 af de deltagende børn og unge er anbragt på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder, 26 i plejefamilier, 4 i netværksplejefamilier og 9 bor på egne værelser i tilknytning til en institution. I rapporten har vi brugt 'institution' som samlet betegnelse for døgninstitutioner og opholdssteder.

Børnene kommer fra i alt 11 kommuner i landets 5 regioner. Der er sikret variation både i forhold til størrelse og i forhold til land/by-placering.

Børnene har deltaget frivilligt i undersøgelsen, og de har i vid udstrækning selv kunnet vælge, hvordan de ville deltage. Omkring halvdelen har således deltaget i individuelle interviews, mens de resterende har valgt at deltage på enten todagesworkshops med 7-12 børn eller gruppeinterview med 2-4 børn.

Alle deltagende børn har modtaget et spørgeskema fra Børnerådet, og heraf har ca. halvdelen returneret besvarelsen.

UDVÆLGELSE OG KONTAKT

Der er tale om en kvalitativ undersøgelse, der ikke gør krav på at være repræsentativ.

Den har derimod til hensigt at tegne et detaljeret og nuanceret billede af livet som anbragt barn eller ung.

Derfor er både kommuner, anbringelsessteder og de enkelte børn og unge udvalgt med henblik på at opnå så stor diversitet som muligt. Institutionernes forskellige profiler har dannet baggrund for at kunne invitere et bredt udvalg af børn og unge med i undersøgelsen, men individuelle karakteristika ved børnene har ikke været kendt på forhånd.

Institutionerne er udvalgt på baggrund af oplysninger om beliggenhed, fysiske rammer, pædagogiske metoder og tilgange samt målgruppe. Plejefamilier er så vidt muligt udvalgt tilfældigt med hjælp fra de deltagende kommuner.

INFORMATIONSMØDER OG TILMELDINGER

For at give børnene og de unge på institutionerne mulighed for at træffe beslutning om deltagelse på et informeret grundlag, holdt Børnerådet informationsmøder på de udvalgte institutioner. Her fortalte Børnerådets medarbejdere om undersøgelsens baggrund, indhold og formål samt om de forskellige deltagelsesformer (børnene kunne vælge mellem en 2-dagesworkshop, enkeltinterview eller gruppeinterview). Herefter havde børnene og de unge mulighed for at stille spørgsmål og tilmelde sig.

Ved informationsmøderne modtog børnene og de unge desuden informationsfoldere med kontaktinformationer på medarbejderne i Børnerådet, så de havde mulighed for at tilmelde sig efterfølgende – eller at fortryde, hvis de allerede havde tilmeldt sig. På nær en enkelt, valgte alle de deltagende børn fra institutionerne at tilmelde sig ved disse møder.

Efter tilmeldingerne er institutionernes personale i en vis udstrækning blevet spurgt til råds i forhold til deltagelsesformen for det enkelte barn eller den enkelte unge samt i forhold til den mest hensigtsmæssige sammensætning af grupper til interview og workshopdeltagelse.

Til børn under 15 år er der indhentet skriftligt samtykke til deltagelsen fra barnets forældre.

BORTFALD OG SKÆVHEDER

Ganske få af de inviterede anbringelsessteder ønskede ikke at deltage i undersøgelsen. På én institution skyldtes afslaget, at undersøgelsen faldt sammen med personaleudskiftning samt andre store forandringer i rammerne for børnenes hverdag. På en anden institution var afslaget begrundet i de unges manglende interesse i deltagelsen grundet mange lignende forespørgsler². På den tredje institution skyldtes afslaget en grundlæggende modstand mod undersøgelser, der rent medtager et børneperspektiv – hermed forstået børneperspektiver, der ikke forstås og tolkes ud fra et voksen (behandler)perspektiv.

På en enkelt af de institutioner, hvor der blev afholdt informationsmøde, ønskede ingen af de unge at deltage, mens der på de resterende steder var mindst én af de unge, der meldte sig ved det indledende møde. På to institutioner lykkedes det dog ikke for nogle af de få tilmeldte børn og unge at deltage, hvorfor institutionerne ikke indgår i undersøgelsen eller i optællingen af deltagende børn.

Når institutioner på denne måde er frafaldet, er der så vidt muligt kompenseret herfor ved udvælgelse af nye tilsvarende institutioner.

I alt 21 børn og unge, som havde tilmeldt sig undersøgelsen, meldte fra eller dukkede ikke op. Dette skyldes forhold som sygdom, flytninger, rømninger samt børnenes mentale tilstande i den periode eller på den specifikke dag, hvor de skulle interviewes eller deltage i en workshop. Forhold, der langt hen ad vejen afspejler målgruppens til tider ustabile hverdag og situation. Hertil

kommer, at et mindre antal børn og unge har været forhindret i at deltage grundet manglende samtykke fra deres forældre.³

Blandt plejebørnene har mere end halvdelen af de udvalgte plejefamilier eller -børn ikke ønsket at deltage. Dette skyldtes især manglende interesse fra børnene, eller at plejeforældrene mente, at det ville være upassende i lyset af barnets aktuelle situation.⁴ Disse frafald og skævheder er det naturligvis nødvendigt at have for øje i læsningen af undersøgelsens resultater. Det er især vigtigt at være opmærksom på, at plejebørn i særligt konfliktfyldte anbringelser kan være underrepræsenteret i undersøgelsen, samt at der er relativt flere yngre børn blandt plejebørnene end blandt børn fra institutioner.

METODEN

Undersøgelsens sigte er at formidle et børneperspektiv. Et perspektiv som bidrager med vigtig viden og indsigt i anbragte børns forhold – dog uden at give en entydig sandhed.

Børnerådets tilgang har – uanset deltagelsesform – været, at møde barnet eller den unge som ekspert i eget liv. Børnene er alle blevet mødt åbent og uden forudgående kendskab til deres særlige situation. Rollen som interviewer eller facilitator ved workshopkene har været en lyttende, nysgerrig og åben samtalepartner frem for en styrende, konfronterende og afbrydende udspørger.

INTERVIEW

Formålet med undersøgelsens kvalitative interviews har været at tilvejebringe en forståelse for de anbragte børns oplevelser og situationer ved at facilitere børnenes fortællinger.

Børnene har haft mulighed for selv at præge interviewets forløb alt efter, hvad det enkelte barn har været mest optaget af inden for den overordnede ramme 'den gode anbringelse'. Kun i det omfang, børnene ikke selv har bragt emner på banen, har intervieweren introduceret nye emner. Interviewene er semistrukturerede, idet

de er gennemført med brug af interviewguide med faste indledende og afsluttende spørgsmål samt et katalog over mulige mellemliggende samtaleemner. Hensigten har således ikke været at komme rundt om samtlige emner, men at give rum for de temaer, der var specielt vigtige for børnene.

Samtlige interviews er optaget, helt eller delvist transskriberet og efterfølgende meningskondenseret i forhold til en række temaer, hvoraf et udvalgt præsenteres i denne rapport.

WORKSHOP

Den metodiske tilgang ved de tre afholdte workshops var inspireret af fremtidsværkstedetsformen, og deltagernes opgave var således at drømme sig til en ideel verden for anbragte børn og unge som dem selv. Over to dage gennemgår fremtidsværkstedet tre faser:

I den første fase – kritikfasen – åbnes der op for børnenes fortællinger om de forhold, som de er utilfredse med eller har negative oplevelser med. Formålet er at lytte til børnenes historier og herved give energi og retning til det videre arbejde. Den anden fase – drømmefasen – har til formål at sætte realiteten ud af funktion, og herved fremme kreativiteten og nytænkningen. Herved formår børnene at komme ud over det, de er i stand til at formulere til daglig. I drømmefasen er det med andre ord muligt at blive konstruktiv på en ny måde, hvilket konkretiseres i den efterfølgende fase – realisationsfasen. Her får børnene til opgave at formulere deres budskaber eller anbefalinger på store hjemmelavede postkort, som de adresserede vigtige personer, der kan gøre en forskel for anbragte børn. Postkortene er sidenhen blevet overleveret til disse personer af børn fra undersøgelsen.

I løbet af de tre 2-dages workshops, der blev afholdt, mødte Børnerådet 32 børn og unge. Deres udbytter var forskellige, afhængigt af blandt andet deres alder, hvor de var anbragt, og hvad de havde med sig i bagagen. Men fælles for alle de børn og unge, der deltog, var, at deres historier, meninger og ønsker blev taget alvorligt. I

tillæg fik de en oplevelse af fællesskab med andre børn og unge i en lignende situation som dem selv. Dette gav en særlig dynamik blandt børnene – og for nogle betød det også, at de fik et fornyet blik for deres egne handlemuligheder.

SPØRGESKEMA

På baggrund af de afholdte interviews og workshops udarbejdede Børnerådet et spørgeskema med spørgsmål inden for nogle af de temaer, som viste sig mest betydningsfulde for børnene og de unge. Spørgeskemabesvarelsene fungerer udelukkende som et supplement til det kvalitative materiale, og giver mulighed for at skabe overblik over nogle af de centrale tendenser. I spørgeskemaet indgår ikke spørgsmål om oplevelser af seksuelle krænkelser, idet dette vil være omdrejningspunkt i en senere, selvstændig undersøgelse. Dog tilbød spørgeskemaet mulighed for, at barnet eller den unge selv kunne fortælle om krænkende oplevelser af enhver art i et åbent skrivefelt. Dette for at signalere, at krænkelser af enhver art er relevante og vedkommende.

STRUKTURERING OG PRÆSENTATION AF MATERIALET

Undersøgelsens samlede materiale består af 63 interviews, noter og opsamlings fra workshops samt en række produkter, som deltagerne i de tre workshops har frembragt. Formålet med de kreative produkter har været at bruge dem som afsæt til fortællinger og diskussioner undervejs. Fortolkningen er således sket løbende og altid af børnene selv sammen med Børnerådets medarbejdere.

Materialet er blevet bearbejdet og struktureret inden for en række temaer. I denne rapport bringes børnenes og de unges oplevelser, anbefalinger og budskaber så uredigeret som muligt i de enkelte temakapitler.

De citater, Børnerådet bringer i denne rapport, er et mindre udvalg, som eksemplificerer de aspekter, der løftes frem.

Det er ikke hensigten at generalisere eller at favne omfanget af de forskellige

oplevelser, børnene har fortalt os om. Tværtimod er det ønsket at give et nuanceret og detaljeret billede af nogle af de forhold og oplevelser, som udgør hverdagen for mange anbragte børn og unge. De 113 børns fortællinger viser, at børns syn på deres anbringelse er ligeså forskellige, som børnene er. Der ikke findes én sandhed om, hvordan det er at være anbragt. Alligevel har det været muligt at fremdrage nogle overordnede tendenser af de mange historier, som i denne rapport formidles gennem ni forskellige og på hver sin måde betydningsfulde temaer. ■

NOTER

- 1 Maria Rytter, 2011: Godhavnsrapporten. Syddansk Universitet.
- 2 Denne institution ligger i hovedstadsområdet, hvor såvel institutioner som plejefamilier modtager flere henvendelser om deltagelse i undersøgelser.
- 3 Indehaveren af forældremyndigheden.
- 4 Typisk turbulente perioder, store omvæltninger eller meget konfliktfyldte relationer til biologiske forældre.

EVALUERING OG METODEBESKRIVELSE

Børnerådet har fået mange gode erfaringer i forbindelse med tilrettelæggelse og gennemførelse af undersøgelsen. Der er tale om værdifuld viden – både for Børnerådet og for andre, der arbejder aktivt med at udvikle metoder til at inddrage børn og unge. Derfor planlægger Børnerådet i samarbejde med Socialministeriet at foretage en evaluering af undersøgelsen i et fremadrettet læringsperspektiv. Børnerådet vil desuden producere en metodebeskrivelse til inspiration for fremtidige undersøgelser, der har til formål at belyse børns oplevelser og erfaringer.

OM UNDERRETNING EFTER SERVICELOVEN

Når Børnerådet som led i inddragelsen af børns synspunkter, i sin fortalervirksomhed og ved besøg på institutioner mv., bliver bekendt med eller får grund til at antage, at børn har behov for særlig støtte eller har været udsat for vold eller overgreb, underretter Børnerådet de relevante myndigheder i overensstemmelse med servicelovens kapitel 27. Såfremt Børnerådet modtager en henvendelse om, at et barn kan have behov for særlig støtte eller har været udsat for vold eller overgreb, vejleder Børnerådet den pågældende om, til hvilken myndighed vedkommende kan henvende sig for få hjælp.

**"DE PRØVER AT GØRE DET
SÅ NORMALT SOM MULIGT"**

– ET INDBLIK I 113 ANBRAGTE BØRNS LIV

REDAKTION

FLEMMING SCHULTZ, TRINE NYBY
OG STINE LINDBERG, BØRNERÅDETS
SEKRETARIAT

TEKST

JOURNALIST BIRGITTE AABO,
TRINE NYBY, STINE LINDBERG OG
FLEMMING SCHULTZ, BØRNERÅDETS
SEKRETARIAT

INTERVIEWS OG ANALYSE

TRINE NYBY, STINE LINDBERG,
HEIDI SØRENSEN OG SIGNE FJORDSIDE,
BØRNERÅDETS SEKRETARIAT

UDGIVER

BØRNERÅDET
VESTERBROGADE 35 A
1620 KØBENHAVN V
TLF. 33 78 33 00

GRAFISK DESIGN

PETER WALDORPH

FOTO

JEPPE CARLSEN & JAKOB CARLSEN

TRYK

ROSENDAHLS

ISBN: 978-87-90946-53-1

1. OPLAG MAJ 2012
1.000 EKSEMPLARER

RAPPORTEN KAN DOWNLOADES
VIA WWW.BRD.DK

UNDERSØGELSEN ER FINANSIERET AF
SOCIAL- OG INTEGRATIONSMINISTERIET

RAPPORTEN ER ILLUSTRERET MED MODEL-
FOTOS. ALLE NAVNE PÅ BØRN, PLEJEFOR-
ÆLDRE OG PÆDAGOGER ER ÆNDRET, OG
IDENTITETER ER SLØRET AF HENSYN TIL
DE DELTAGENDE BØRNS OG DE OMTALTE
VOKSNE ANONYMITET. CITATER KAN
VÆRE TILPASSET AF HENSYN TIL
LÆSEVENLIGHED.

BØRNERÅDET
VESTERBROGADE 35 A
1620 KØBENHAVN V,
TLF. 33 78 33 00
BRD.DK